

A TERMÉSZET

KIADJA : BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :
BUDAPEST, VI., ÁLLATKERT
TELEFON : 19-4-30

SZERKESZTI:
NADLER HERBERT

A SZÉKESFŐVÁROSI
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT
IGAZGATÓJA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 15-ÉN
ELŐFIZETÉSI DÍJ :
EGY ÉVRE 6 PENGŐ
FÉLÉVRE 3 PENGŐ
EGYES SZÁM ÁRA 60 FILLÉR

XXXI. ÉVFOLYAM

11. SZÁM

1935. NOVEMBER

PÁFRÁNYOK A SZIKLAKERTBEN.

Stein Ágnes felvétele.

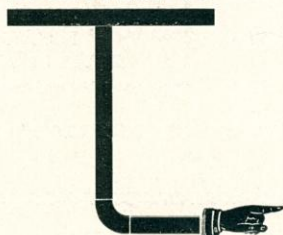
TARTALOM :

Nadler Herbert: Egy őszi reggel Somogyban.
Rapaics Raymund dr.: A magyar gesztenye.
Stein Ágnes: Kis sziklakertem.
Kolosváry Gábor dr.: A biai ősember.
Magyar Vadásztrofeák Tára.

Szalay László dr.: Madárpók a terráriumban.
Bak Pál: Horgászás a kékesi tóban.
Rövid közlemények.
Mi ujság az Állatkertben?

A BUDAPESTI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTBEN

TÉLEN:

Jégpálya ~ szánpálya ~ csatoló
buffet ~ melegedő ~ zene

A bérletjegytulajdonosok a jég-
pályát díjtalanul használhatják

Bérletjegyek ára egész évre:

Felnőtteknek 12 P

Tanulóknak és

gyermekeknek 6 P

Köztisztviselőknek 8 P

Köztisztviselők

gyermekének 5 P

(elemi és középiskolai tanulók)

Napijegyek ára: 70 fillér

Vasárnap: . . . 50 fillér

10 éven aluli
gyermekeknek: 30 fillér

GUNDEL

állatkerti vendéglői
kiváló konyháiról közismertek

P O L G Á R I Á R A K

Z E N E

Éttermei és terraszja a Gellért-szállóban a vidékről
felránduló közönség és külföldi látogatóknak
kedvelt szórakozási helye.

SCHREIER BÉLA

kereskedelmi részvénytárs.

BUDAPEST

VII., Izabella-utca 34. sz.

Tel.: 43.8.49 és 32.0.52

Vesz és elad

mindennemű szálás és
szemestakarmányt,
örleményféléket, gabona-
neműeket, fűszert, hüve-
lyest és gyarmatárut.

Új nagy főárjegyzék, mely növényárjegyzéket is tartalmaz, ingyen és bérmentve!

Mauthner Ödön

Fennáll
több mint
60 éve!

magtermelő és magkereskedelmi részvénytársaság

Központ: Budapest, VII., Rottenbiller-utca 33.

Fiókküzet: 1. számú

IV. KER., KOSSUTH LAJOS-UTCA 4.,
a Ferencrendiek templomával szemben

Telefon: 89.2.15

Telefon: 46.3.65

Sürgőny cím:
Mauthnerek

Fiókküzet: 2. számú

VI. KER., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 59.,
a Nyugati pályaudvar közelében

Telefon: 29.1.94

REGGELI BARKÁCSOLÁS UTÁN.

Nadler Herbert felvétele.

EGY ŐSZI REGGEL SOMOGYBAN.

Írta: Nadler Herbert.

A somogymegyei Gyöngyöspusztán 1931 október 25-én hajnal előtt 5 órakor a kastély udvaráról barkácsoló kocsin indulunk ki az erdőbe. Az éjszakai sötétséget még csak a csillagos égboltról áradó gyenge fény deríti valamennyire. Hosszú, egyenes utakon zajtalanul, de lassan haladunk, mert a lovak a puha, süppedős homokban többnyire csak lépésben járnak. Mégis messzire elkerülünk mire virradni kezd és a vadászterületen szétnézhetek.

Jellegzetesen somogyi a táj, sőt mondhatnám a levegő is, a barkácsolás, vagyis a kocsizás, a nagyvadra vadászás legkényelmesebb és nagyjában legeredményesebb módja pedig — bár az arra alkalmas terepen csaknem minden nagyvadas területen szokás — szinte hozzátartozik a somogyi vadászat hangulatához. Október derekán túl, amikor fa és bokor ontja a földre a ropogós új harasztot s ezért száraz időben az erdőben gyalogszerrrel észrevétlenül cserkelni nem lehet, a dámvad megközelítése egyébként is legbiztosabban barkácsolva sikerül. Céлом és szándékom ugyanis egy dámlapátos elejtése, amire Gyöngyöspusztai vendégszerető urától nagy kedvesen meghívattam.

A kocsival elég szaporán jutunk egyik helyről a másikra, ezért egyre-másra változnak számunkra a képek és jelenetek. A változatosságot a tájban — a hol sík, hol enyhén hullámos vidéken — csak az erdőrészek fanemének és korának különbözősége okozza. Bár itt is vannak laposok, vízerek, vizenyős rétek és partok, de a terepemelkedések olyan alacsonyok, hogy még domboknak sem mondhatók. A homokhullámok tetején magas, árnyékos fenyvesekben járunk, a laposokban hol fiatal, sarjhajtásos, hol koros, szálás égeresekbe jutunk, majd cseres-tölgyes és fenyves sűrűségeket, fiatalosokat kerülgetünk vagy lécesekben, rudas-erdőkben keressük a dámvadat. Az erdő csaknem mindenütt egymást derékszögben keresztező, egyenes nyiladékoktól négyszögű részekre, táblákra osztott, tehát akár szekérrel, akár hintóval könnyen bejárható. Közben rétekre, itt-ott erdő-övezte mezőre érünk ki és elvértve egy darab akácokban fordulunk meg.

Az uradalmi terület legszebb része a régi festményekre emlékeztető »öregerdő«. Ebben a százados cserfák egymástól 50 lépésre vagy még távolabb állnak. Terebélyes koronájuk alatt helyenként kökénybokrok és akácsarjak kisebb bozó-

tokká sűrűsödtek. Ezekbe és a körülöttük gazdagon burjánzó, magasra nőtt páfrány közé futnak a kocsi elől mindenfelé menekülő fácánok.

Az őszi hervadás az erdőt már barnatarkára festette. Rozsdaszínűek a páfrány cifrán csipkés levelei, a földet vastagon borítja a barna haraszt,

Az elejtett dámlapátos az alkörmösben. Nadler Herbert felvétele.

a cseres-tölgyes fiatalosoknak még meglévő lombja is sárgásbarna és az általános barnulásnak ebbe a festői összhangjába nagyszerűen illik a fácánkakasok fémesen csillogó, vörösbarnatarka tollazata. Csak az öregerdő már csupasszá vált vén fáinak feketeszürke, vastag törzse és göcsörtös ágazata és a fenyőcsoportok néhány sötétzöld színfoltja tarkítja az erdő egységesen barna képét.

A kocsin ülve, hol messzire belátunk a ritka szálerdőbe, hol vesződségesen kutat a szemünk sűrű lécesben, hol meg mező vagy rét sarkáról akár félkilométerre is ellátunk. Az uradalmi erdőbirtok tájképeinek jellegzetessége a sok egyenes vonal és sarok. Erdősarok, mezősarok, vágás-sarok, nyiladéksarok váltakozik a nagyjában sík vidéken, amelynek egy-egy pontjáról aránylag nem nagy darabot lehet látni a világból. A természetben — főképen az erdőgazdaságon és a vadállományon — itt lépten-nyomon az ember izlése, érdeke és fennhatósága látszik. Ez nem szabad vadon, mint akár mélyik hegyvidéknek egyik-másik szakadékos, sziklás, gazos árka, hanem rendszeresen kezelt, mértani idomokra osztott, ligetes, kertszerű, bájos, szelidített ter-

mészet, amely csak kis részleteiben eredeti — hiszen a fakéreg mindenütt fakéreg és a moha csak moha marad — de teljességében, összhatásban az emberi beavatkozás következményeit mutatja.

A vadbőség is a gondos vadászgazda céltudatos intézkedéseinek és kiméletes bánásmódjának eredménye. Akármerre fordulunk, az erdőben s a mezőn sok vadat látunk. Hol kettesével-négyesével, hol nagyobb csapatokba verődve, álldogál, vonul vagy legel a dámvad. Vadásznaplóm-nak erről a reggelről szóló fejezetében nem lehet pontos a látott nagyvad-ról feljegyzett számadat, mert ahol az ember annyi vaddal találkozik, mint a Dunántúlnak ezen a gazdag vidékén, ott meg sem kíséri a megolvasását. De nem is fontos, milyen számot jegyzek fel, kilencvenet vagy száztizet; biztos, hogy a néhány óra alatt látott dámvad száznál nem volt kevesebb.

A dámvad párzási ideje már végét járja s a bakok rigyető hangját, a helytelenül »bögés«-nek mondott kurrogást, horkantást egyáltalán nem halljuk, amit talán nemcsak a késői időpont, hanem a déli szél s az október végén szokatlan,

rendellenes, csaknem kellemetlen meleg okoz. Még a kocsin ülve is nyári módra ingujjra vetkőzöm.

Barkácsolás közben kétízben is azért szállok le a kocsiról, hogy egy nagytestű, fekete kanalast közelre becserkeljek. Koros baknak nézem. Agancsa hosszú- és vastagszárú, szélesterpesztésű, de lapátos része keskeny. Ennek szélességéből azonban nem lehet biztosan viselőjének korára következtetni, sőt az egész öreg bak agancsa a természetes hanyatlás folytán idővel rendszerint annyira keskenyedek, hogy már rá sem illik a »lapát«-os megjelölés és — mint fiatal korában — megint csak »kanalast«-nak mondjuk.

A fekete kanalast sokáig elnézegetem, habozva, hogy löjem-e és nem könnyen mondok le róla, mert függetlenül a trofea méreteitől, bármi vadfajból mindig az öreg hím elejtése a legjobb siker. A szakavatott kocsi azonban úgy mondja, hogy találkozunk még ennél derekabb lapátossal is és ezzel a kijelentésével eldönti mára a fekete-csuhás dámbak sorsát.

Folytatjuk a barkácsolást. Erdőövezte nagy darab mezőn két csapatnál három középszerű

lapátos áll. Biztosan lehetnék az egyikre 200, a másik kettőre vagy 300 lépésről, de a kocsis jóakarattal van hozzám és megismétli biztatását, hogy — látunk még ezeknél nagyobbat is.

Az omlós homokban lassan halad és lágyan ringat a kocsi. Az ember a verőfényes őszi reggelen elálmosodna, ha nem volna olyan sok látni-, néznivalója, ha nem izgatná annyira a vadászos feladat, a legderekből agancsosok egyikét megkeresni és elejteni.

Megint jókora tisztáson hajtunk át és befordulunk az erdőnek olyan részébe, amelyben — a kocsis bemondása szerint — egy »nagy bika« a hárembasa. Mindjárt látunk is megint däm-vadat, de csak sutákat, borjakat, ezekből azonban sokat. Hosszú, egyenes erdei nyiladékon járunk. Ettől jobbra, a fenyves szálasban, valamint balra, a cseres-tölgyes lécesben, csapatosan mozog, hol megáll és figyel, hol nyugtalankodik és elindul, majd odébb ismét megáll, haboz, megnyugszik, itt négy, ott hat, emitt három, amott nyolc-tíz suta és borjú. A kocsis halkan beszélve figyelmeztet, hogy vigyázzak, a keresett öreg lapátosnak valahol a közelben kell lennie.

Két nyiladék keresztezési pontjához érve, balra kanyarodunk és rátérünk az előbbi utat derékszögben metsző, széles főnyiladékra. Erről az aránylag sűrű, de sorokba ültetett rudaserdőbe a sorok irányában messzire lehet látni. A lovak ugyan lépésben viszik a kocsit, a sorközök mégis könnyvlapok módjára peregnék le szemünk előtt. Egyszerre úgy rémlik, hogy az egyik sorközben valami nagy agancsot láttam s ugyanakkor megszólal a kocsis: — Tessék lelépni, ott bent fekszik a nagy bika!

Lemaradok a tovahaladó kocsirol és oda-csúszom a legközelebbi fasor végébe. A földön kuporogva, kémlelem a »nagy bikát«, de nem látom. Ellenben messze bent, a rudaserdőben, lassan baktatva, látszólag nyugtalankodva, vonul a däm-vad. Suták között látok egy faágaktól nagyrészt takart lapátost és megint úgy rémlik, hogy nagy agancsa van. Óvatosan csúszom egyik fasorból a másikba és a hosszú, folyosószerű sorközökön végignézve, keresem a módját, hogy a fatörzsek sűrű takarásában tőlünk távolodó vadat messzelátómmal szemügyre vegyem.

Ilymódon sikerül egy kis csapat däm-vadat utólrnem. Néhány suta között egy félagancsú bak az egyik sorközben keresztbeállva, felém figyel. Egy pillanatra megvillan fejében a készség, hogy meglövöm, mert az öregebbek közül való és meglévő lapátja széles, de mindjárt észretérek; félagancsa nem szép trofea, márpedig annak az egy lapátosnak, amelyre házigazdám meghívott, szép agancsa emlékeztessen az elejtésére.

Tovább kúszom, csúszom, az előbb látott derekből bakot keresem, de a vad a sokáig közelében veszteglő, mindúntalan megálló kocsi miatt nyugtalankodva, éberem figyel, észrevesz és futásnak ered. Ezt már csak barkácsolva lehet megint megközelíteni. Odasietek a kocsihoz, felszállok rá és tovább hajtatok.

A vad valahol rézsút, messze előttünk, a rudaserdőben — annyira takarva, hogy csaknem látatlanul — ballag, hol megáll, hol megint

elindul és bár lassan, de egyre távolodik. Elébe kell kerülnünk! Szólok a kocsinak, hogy ügetésre fogja a lovakat. Gyorsan messzire előrejutunk és a következő keresztnyiladék sarkánál a tovaördülő kocsirol leugrom. Bár egyáltalán nem tudom, hogy a néhány perccel előbb látott, alighanem derék lapátos hová lett, hogy nem vonult-e már a nyiladékön át a túlsó erdőtáblába, megállok a sarkon és lövésre készen várom a vadat.

Nemsokára tőlem vagy 100 lépésre sutáival együtt egy lapátos lép ki a nyiladékra és keresztbe-fordulva megáll. Jókora agancsa van, bár lapátját az előbb nagyobbbnak néztem. Vendég létemre nem illik és nem is akarok a válogatással túlozni. Az idő már 8 órára jár, a reggel múlik és bántana, ha végül trofea nélkül kellene hazatérnem, tehát eldöntöm, hogy ennek az elejtése lesz az én vadász-ajándékom, hiszen kétségtelen, hogy a bejárt területen a látottak közül a legderekből. Fához támasztva, megcélzom, de a bak ugyanakkor megmozdul és úgy fordul, hogy csak rézsút hátulról löhetek az elejébe. A céltávcső keresztje a lágycán áll. Egy pillanatig még habozok, hogy megkockáz-

A barkácsoló kocsi. Nadler Herbert felvétele.

tassam-e ezt a lövést, de nem akarom az alkalmat elszalasztani. A püska durran, a lapátos megugrik és teheneivel együtt futva menekül vissza, ahonnan jött.

Nem tudom, lövésem hogyan sikerült, tehát egyelőre még a rálövés helyét sem akarom megvizsgálni, hogy a valószínűleg sebzett és esetleg a közelben fekvő däm-bakot meg ne ijesszem és sebágyából fel ne zavarjam. Felszállok a kocsirol, hogy — csak valami tájékozódást remélve — barkácsolva járjuk körül azt a nagy erdőtáblát, amelybe az egész csapat beugrott. Ilymódon visszakerülünk arra a keresztnyiladékra, amelyen az előbb már végighajtottunk. Nem gondoltam, hogy a lapátos a rálövés helyétől ilyen messzire még el tudott jönni, azért meglep, amikor látom, hogy átment az úton és a nyiladék mellett, a fenyves szálasban nagy betegen fekszik. Amikor észreveszi a felétartó kocsi, feltápászkodik, tovább vánszorog és a sudaras fenyőfák alatt, az embernél magasabb és sokhelyütt csoportosan nőtt alkörmös között elbujik. A vadász ilyenkor nem tehet okosabbat, mint hogy a sebzett nagyvadat egy darabig nem zavarja.

Jobb dolog híján vagy másfélórát azzal töltünk el, hogy a közeli erdőátlak körül barkácsolva, igyekszünk kideríteni, melyik dámbakot lőttem meg, a területnek ezen a részén tudott legderékabbat vagy egyik vetélytársát. Sokat járunk az erdei nyiladékokon és utakon ide-oda, fel s alá és még sok dámvadat látunk, de a meglőtt lapátosnál nagyobb agancsúra nem akadunk.

8 órakor lőttem, 1/2 10-kor tehát már hozzá merek fogni a kereséshez. Nagyon lassan és óvatosan követem a vércsapát. Nesztelenül cserkelek a fenyves szálerdőben az alkörmös csaknem sűrűségnek mondható rejtekébe, ahol a hosszúszerű, díszes növény bogyoínak helyenként szétfröccsent piros leve megtévesztően hasonlít a vércseppekhez és megzavarja az embert a vércsap követésében.

Hosszas álldogálás, figyelés, nézegetés után sikerül a sebzett dámbakot észrevétlenül vagy hűsz lépésre belopnom. Előbb csak az oldalt dűlt fél-

agancsát látom, s ennek lassú, ütemesen billegő mozgása elárulja, hogy még lélezkedik. Az alkörmös világosvörös szárai között és élénkzöld lombján át a célásnak szabad irányt keresve, a megváltó golyóval nyakonlövöm.

Aztán meglelem a magyarázatát annak, hogy a »nagy bika« agancsát hol nagyobbnak, hol kisebbnek néztem. A jobboldali lapát szélessége kétszerese a baloldalinak, s hol az egyik, hol a másik oldala ötlött jobban szemembe. Az elejtett dámlapátost feltesszük a vadászoksinak arravaló hátsó részébe, majd behajtatok a kastély udvarára, ahol nagyon megbecsült, szép trofeámat, a lapátos egész fejét — hogy bármi véletlen sérülését megakadályozzam — mindjárt az ugyancsak arravaló nagy hátizsákomba csomagolom. Azóta dolgozószobám falát díszíti és gyakran emlékeztet arra az októbertvégi tarka reggelre, a somogyi szép vadászterületre és annak szeretetreméltó gazdájára.

A MAGYAR GESZTENYE.

Írta: Rapaics Raymund.

Erdeinknek egyik legszebb, legérdekesebb és legértékesebb, őshonos fája a szelíd vagy jóféle gesztenye (*Castanea sativa*). A Magyar Középhegységben és a Dunán túl szórványosan, még inkább kisebb csoportokban csaknem mindenütt

lett a Pogányvölgyben, Cák és Velem község határában, Zalamegyében Nemesapáti mellett, Zalamerenyén, Baranyában pedig Pécsbányatelepen, Pécsváradon és Zengővárkonyban. A magyar erdőszet a magyar gesztenyéseket, sajnos, nem

Gesztenyekupacskok. Vajda László felvétele.

található, de vannak erdőszerű gesztenyéseink is, amelyek állománya csak, vagy legalább túlnyomórészt gesztenye, például Nagymaroson a Fehérhegyen, Visegrád mellett, Sopron mellett és a sopronmegyei Harkán, Vas megyében Kőszeg mel-

tartja nyilván s ezért terjedelmük csak nagyjából becsülhető meg. Így tudjuk, hogy a nagymarosi gesztenyések területe 13, a nemesapáti gesztenyes 18 hold, a zengővárkonyi gesztenyéseket régebben 120 hektárra, újabban 80 holdra becsülték. A vas megyei gesztenyésekről azt tartották, hogy valamikor összefüggő területen szabadon terjeszkedtek s ezt az elméleti gesztenyes területet 3000 holdra becsülték. Ez azonban túlzás volt, mert a gesztenyések nálunk mindig szigetszerűen tenyészttek, a magyarországi gesztenyések területét nem is tarthatjuk többnek körülbelül 200—300 holdnál.

A gesztenyefa a szakembernek könnyen elárulja, hogy a délvidék szülötte. Elég, ha megnézzük a levelét; a keskenylándzsás, szálkásfogasélű levél ugyanis kemény és alul szürkén, finoman molyhos, akár a melegkedvelő déli tölgyek, például a cserfa levele. A középeurópai fák levele többnyire puha

és csupasz, ilyen például a bükké vagy a kocsányos tölgyé. Valóban, a gesztenye a Földközi-tenger mellékének fája, hozzánk is az Adria mellékéről terjedt fel, s körülbelül ott éri el terjedésének északi határvonalát, ahol a szőlőtermesztés.

Egyike a legkésőbbben virágzó fáinknak. Őshonos fáink között a hársal virágzik egyidőben, vagyis június második felében, a kerti fák közül is csak az eperfa virágzik ilyen későn. A virágzó gesztenyefa a legszebb természeti képek egyike. A sötétzöld felületű levelek közül rengeteg gesztenyebarka sárgállik ki. Úgy áll mindegyik, mint a gyertya, nagyságuk tíz-húsz centiméter. Nagyon érdekes a gesztenyebarkákon a virágok megoszlása. A barka tengelyének majdnem egész hosszában porzóvirágok sorakoznak, de legalsó részén néhány termősvirág van, vagyis a barka hímnős. A porzók a pikkelyszerű virágleveleknél jóval hosszabbak, ezért az apró virágokból a tíz-tizenöt porzó feltűnően kiáll. Elvirágzás után a barkának csak a porzós része szárad el.

A termősvirágok többnyire kettesével-hármasával ülnek egy különös csészében, amelynek külsejét pikkelyszerű függelékek borítják s amelyből virágonként hat bibeszál nyúlik ki. A termősvirágok alját körülfogó csészét kupacsnak nevezzük. Ez csak addig csészeszerű, amíg a virágzás tart, amikor a virágok megtermékenyültek, a kupacs húsos fala a termősvirágokat egészen körülfogja, ezekből egy-egy makk fejlődik és külső felületén a pikkelyszerű függelékek egy-három centiméter hosszú tövisökké nyúlnak. Amikor a makkok megértek, tehát valamikor október havában, a kupacs is száradni kezd és négy lebenyre hasad, ezek közül a makkok — rendszeren három — egyre jobban kikandikálnak.

Ez a jeladás a gesztenyeszüretre. Felhasználják ugyan a többi makktermő fának, a bükknek és tölgynek makkját is, de manapság már csak a gesztenye makkja tekinthető emberi tápláléknak.

A magyar nép is értékeli, s gesztenyés vidékeken a gesztenye felhasználásának mai napig is különféle jelét találjuk. Például Zengővárkonyban a félfalu a gesztenyésbe vonul szüretre és hosszú póznákkal veri le a kupacsokat, majd fakalapács-

Érik a magyar gesztenye. Vajda László felvétele.

csal, úgynevezett köpüfával veri ki a kupacsból a makkokat. Ahol a gesztenyés kincstári, községi vagy egyházi tulajdon, a termést rendszeren még »lábon« elárverezik, s a kereskedő kezébe jutott gesztenye nagyobb városainkba kerül. Néhol azonban maga a nép rakja el a gesztenyét télire, például Kőszegen és Velemben, ilyen helyeken a gesztenyésben erre a célra külön gesztenyeházakat építenek, ezek aljába a gesztenyét rakják, padlására pedig a szénát teszik el télire. A Vas megyében divatos gesztenyeraktározás régi száza-

dok hagyománya. Már a XVIII. század végén *Veszelszki Antal* erről a következőket mondja: »A gesztenyét sokáig eltartják, némelyek homokban, de a cáki és veleimi parasztok Kőszeg mellett a gubójokban tavaszig is eltartják, mások pedig,

Öreg gesztenyefa a veleimi gesztenyésben. *Fekete Géza* felvétele.

mint a szilvát, megaszalják. Mikor osztán enni akarják, üstben vagy vasfazékban vizet forralnak, az aszalt gesztenyét szunyog- vagy más hálóra terítik a víz párája felett, ahol megereszkedik és majd szinte olyan jó ízű esik az étele, mintha csak most szedték volna a fájáról.»

A XVII. századig a magyar ember megelégedett a magyar gesztenyefák termésével. Ekkor azonban főuraink házában kifejlődtek a finomabb ételszokások, s a sok olasz ételjövemény között találjuk az olasz gesztenyét is, amelyet ma is »maróni« néven ismerünk. »Az öreg gesztenye, kit mi olasz gesztenyének nevezünk, — írja *Lippai* 1667-ben — nem igen terem a mi országunkban.« Később a nagymakkú olasz gesztenye a kisebb makkú magyar gesztenyét a városokból csaknem egészen kiszorította s amióta a vasút a gyümölcsöt könnyen szállítja nagy távolságra, egyik számottevő behozatali cikkünk. Még a mai időkben is százazreket adunk ki olasz gesztenyéért, annyira elfeledtük, annyira nem becsüljük a magyar gesztenyét. Ime néhány adat: 1925-ben 274.000 pengő értékű 13.795 mázsa marónit hoztunk be, 1930-ban 23.000 mázsát 630.000, tavaly (1934-ben) pedig 17.357 mázsát 337.000 pengőért.

Vajjon valóban hitványabb a magyar gesztenye, vagy csak elhanyagoljuk s azért nem győzi a piacon a versenyt az olasz áruval? Ebben a tekintetben két körülményt kell pontosabban mérlegelnünk. Egyik az, hogy a magyar gesztenyét eddig senki sem tanulmányozta komolyabban, tehát nem is tudjuk, miféle fajták nőnek nálunk. Ez bizony a magyar kertészek, erdészek és növénykutatók mulasztása. Ezen a lelkiismereti adósságunkon akart segíteni a nemrég elhunyt *Gáyer*

Gyula; különböző vidékekről magyar gesztenyét hozatott és megállapította, hogy Magyarországon a gesztenyének legalább hétféle változata van, ezek közül egyik nagyon hasonlít a Tessinben *montane* néven ismert változathoz, ez pedig a dél-

tirol maróni eredeti alakja, amelyből idők folyamán nemesítették, egy másik pedig valamikéval kisebb változata a római és nápolyi, tehát a délolaszországi maróninak, amelyet szintén a vadon termő kisebb változathoz nemesítettek. Hogy ezek a feltevések a déltirol és délolaszországi maróni eredetéről megállják-e helyüket, csak akkor dönthetjük el, ha a nyugatázsiai gesztenyefajtákat is megvizsgálhatjuk. Nem szabad ugyanis feledni, hogy az ókorban a rómaiak az első nagyszemű marónikat éppúgy kapták Nyugatáziából, mint mi Olaszországból.

Ámde miként az oltóvessző lehetővé teszi, hogy a legnemesebb gyümölcsöt, körte vagy őszibarackot is, termeszhessük az országban, valószínűleg lehetővé tenné

a maróni termesztését is. A múlt század második felében már kezdtek is foglalkozni gesztenyefáink oltásával. Erre a célra Olaszországban is, Svájcban is az erdőben álló fákat a helyszínen használják fel. Minthogy a gesztenyések nálunk is többnyire szőlővidéken vannak és rendszeren a szőlőkertek közvetlen folytatásai, mert a gesztenyés alján települő ember rendszeren a gesztenyéstől foglalta el a helyet a szőlőnek — miként ezt *A Természet* multévi májusi számában már elmondottam — az erdőben álló fák oltása nem jár különösebb nehézséggel. Először a sopronmegyei, ma Ausztriához csatolt, Fraknón foglalkoztak a gesztenye oltásával s oda Görtzből hozták a maróni-oltóvesszőt. Az oltási módok közül ott is a gesztenyeoltáshoz világszerte szokásos sipolást alkalmazták, vagyis a kivájt béli oltóágot ráhúzták a lefejtett kérgű alanyvesszőre. A fraknói példa, sajnos, alig-alig akadt követőkre s egyelőre legvalószínűbbnek látszik, hogy a magyar gesztenye a piacon azért másodrendű, mert a gesztenyefák oltása nemes maróniágakkal ma sem tudott elterjedni.

Ha megállapítjuk, hogy a nálunk honos gesztenyefajtákból melyek a legértékesebbek s ezeket a fajtákat használjuk a magyar gesztenyék felújítására és ha ezzel párhuzamosan a magyar gesztenyefákat maróni-oltványokkal nemesítjük, hamar elérhetjük, hogy a magyar piacot gesztenyéinkből magyar marónival elégíthetjük ki.

KIS SZIKLAKERTEM.

Írta: Stein Ágnes.

Már századok óta szokás a szebb szabadföldi növényeket házikertekbe telepíteni. Amint azt *Rapaics Raymund* »A magyarság virágai« című munkájában megírta, Magyarországon is már a XV—XVI. században kezdték az ország szépvirágú növényeit a kertekbe ültetni.

Téltemető (*Eranthis hiemalis*). A szerző felvétele.

Egy évtized óta pedig nagyon kedvelik a sziklakerteket, s nálunk is már alig van házikert szikladarabok, kőrakások nélkül, amelyek közé a virágokat ültetik. Ennek a legtöbb esetben nem

Pilisi-len (*Linum dolomiticum*). A szerző felvétele.

az a célja, hogy sziklanövényeknek teremtsenek létfeltételeket, hanem a kőfoglalattal akarják fokozni a virágok szépségét.

A sziklakertek Európában a múlt században az egyetemi fűvészkertekben létesültek, ahol valamely hegység növényzetét akarták eredetiségében bemutatni. Magyarországon is az első sziklakertet hegyi és havasi növények bemutatására az egyetemi Fűvészkertben rendezték be. Magánosok is hasonló célból halmoztak fel kertjükben sziklarakásokat, például *Dégen Árpád*, aki a Kárpátokból és a Velebitből hozott növényeket tartotta ily módon kertjében, valamint *Trautmann Róbert*, aki pedig

Pirosló hunyor (*Helleborus purpurascens*). A szerző felvétele.

a Magyar-Középhegység sziklanövényeit gondozta sziklakertjében.

Újabban a fővárosi kertészet vezetősége is foglalkozik a sziklanövények és más hazai növények megtelepítésével. Ezt a törekvést *Rapaics Raymund* a Szent Gellérthegy Barátainak Egyesületében 1928 április havában indította útnak »Magyar virágok sziklakertje« című előadásával, amely ugyanakkor a »Pesti Hírlap«-ban látott napvilágot. A fővárosi kertészet és az Országos Kertészeti Egyesület igyekezett is megvalósítani *Rapaics*-nak azt a tervét, hogy a Gellérthegyen a Kárpátok és a Magyar Középhegység legszebb és legjellemzőbb növényfajait megtelepítsék. Máris egész sora látható ott a magyarföldi érdekes növényeknek.

Karácsonyi rózsza (*Helleborus niger*). A szerző felvétele.

Nagy arányokban valósították meg a magyar virágok sziklakertjét az egyetemi Fűvészkertben, ahol a sziklatömböket újabban egészen átrakták és közvetlenül a termőhelyről hozott növényekkel ültették be. Ilymódon a Kárpátoknak és a Magyar Középhegységnek csaknem minden növényi érdekességét és szépségét mutatják be a kert látogatóinak. A Fűvészkert azóta a természetkedvelőknek valóságos búcsújáróhelye.

Ezek a példák indítottak engem is arra, hogy kis sziklakertet rendezek be magamnak. Ebben összegyűjtöm és ápolgatom azokat a szabadföldi növényeket, amelyek kirándulásaim alkalmával különösen megtetszenek. Sok örömem telik kis sziklakertemben s egész évben gyönyörködtetnek a szabad természetből betelepített vadvirágok.

Amikor még a hóvirág is habozik, van-e elég ereje a havas réteget feje fölött áttörni, a téltemető (*Eranthis hiemalis*) sárga virágai már régen virítanak! Ez a növény nagyon hálás és a kertben is úgy szaporodik, mintha nem is vendég, hanem kerti őslakó volna.

Büszkén mutathatjuk a Budai-hegyek bennszülött ékességét, a már hóolvadáskor virágzó, hamvaslevelű, acélkék bugájú nyúlfarkfüvet (*Sesleria budensis*). A Pilis különlegessége a pilisi-len (*Linum dolomiticum*).

Aki koratavasszal, amikor a hegyek déli oldalán a hó olvadozni kezd, kint jár és látja a leánykőköröcsin (*Pulsatilla grandis*) lila, vagy a fekete-kőköröcsin (*P. nigricans*) bíboros, bókoló kelyheit és kertészkedő ember, bizonyára ezekből is visz néhányat saját sziklakertjébe. Avagy a hérics (*Adonis vernalis*), a pimpó (*Waldsteinia*

geoides) sárga szőnyege, ragyogó aranya és a fürtös-gyöngyike (*Muscari racemosum*) tömött fürtjei készítetik a kertészkedő embert arra, hogy velük foglalkozzék.

A hunyorok minden faja (*Helleborus purpurascens*, *H. dumetorum*, *H. odorus*, *H. niger*) dúsan virágzik és zöldel. A virágok igénytelen színűek, de mivel koratavasszal minden nyíló virág várva-várt és nagyon kedves, ez is gyönyörködtető. A tartós téli kopárságban szemünk elfásul és örömmel üdvözöl minden tavaszi hírnököt. A nagy méhjárás pedig elárulja, hogy a hunyornak kincsei is vannak, bár a természet megfelekezett arról, hogy tarka színekkel ajándékozza meg. Közülük különösen kedves a Keleti-Alpok növénye, a karácsonyi rózsza (*H. niger*), amelynek fehér virága — ha enyhe a tél — már karácsonykor nyílik.

Áprilisban nyílik a sziklakertben szintén meghonosítható bíboros-kosbor (*Orchis purpureus*). A kosborfélék ugyan kényes növények és nehéz velük bánni, a bíboros-kosbor azonban még a leghálásabb közöttük.

A felsorolt növények egyrésze az erdő aljnövényzetéhez tartozik. Ez azt jelenti, hogy

Bíboros-kosbor (*Orchis purpureus*). A szerző felvétele.

például a hunyorok nyáron az erdő alján alusznak és csak tavasszal kívánják meg az erős napfényt, amikor a fák és cserjék lombozata még nem fejlődött ki, vagyis még nem vet árnyékot. Ezeket a kert árnyékosabb részébe, ellenben a *Linum dolomiticum*-ot és társait az állandóan nap-sütéses helyekre ültetjük. Mindegyiket olyan helyre, amelyen viszonyok között a szabad természetben találtuk.

Többnyire árnyékos helyet kívánnak a páfrányok is, nevezetesen a gímharaszt (*Phyllitis scolopendrinum*) hosszú, nyelvszerű, osztatlan leveleivel, az aranyos-fodorka (*Asplenium trichomanes*) fűzérés levélkéivel, a hólyagharaszt (*Cystopteris fragilis*) tövig szeldelt, fogas levelei-

vel, sőt a mirigyos-buglyospáfrány (*Phegopteris robertiana*) szárnyas, háromszög alakú levelével is. Ezek mellett a páfrányok mellett még az édesgyökér (*Polypodium vulgare*) és a hölgyharaszt (*Athyrium filix femina*) szereznek a páfránykedvelőnek sok örömet.

Fényképeim olyan növényekről készültek, amelyeket magam gyűjtöttem, tehát bizonyítják, hogy kellő gondossággal és szeretettel milyen eredményt lehet hazai vadvirágainkkal elérni. Ezek a növények sokszorosan kedvesek nekünk, mert az ország különböző részeiből összegyűjtve, hazánk növényvilágának szépségét, kincseit juttatják eszünkbe és kirándulásaink kedves emlékeit mindig újra felidézik bennünk.

A BIAI ÓSEMBER.

Írta: Kolosváry Gábor dr.

Ha az ember a torbágyi állomáson leszáll a vonatról és a szomorú emlékü vasútihid mellett az egy óra járányira lévő biai mészkőfalak alá érkezik, ott, ahol a mészfalak alatt a községi legelő terül el, különös hangulat foghatja meg.

A magyarországi száraz, kopár (xerotherm) területek állatvilágának tanulmányozása során a biai legelőre is elvetődtem. Harmadfél esztendeje járok oda és ennek a területnek kövületekben és régészeti leletekben való gazdagságára Stein Gusztáv gyűjtőtársam is többször figyelmeztetett. Gyűjtőtársammal együtt, a már különösen a Vadász földtantudós által híressé vált biai miocén-korú kövületek termőhelyének tőszomszédságában, az 1934. év elején, a kő- és bronzkorszakbeli ősember nyomait fedeztük fel. Stein Gusztáv érdemét a felfedezésben különösen hangsúlyoznom kell.

Az olvasó a »Természettudományi Közlöny« 1935. évi 7—8. számában megtalálja Szilády Zoltán dr.-nak azt a cikkét, amelyben a kiváló szerző a biai őscsörgőről érdekes tanulmányt ad. Már ebből az egy cikkből látható, hogy Bia az effajta ősmaradványoknak nem közönséges lelőhelye, s hogy feltárását méltán várhatja. Mielőtt azonban a hivatalos tudomány ezt a területet feltárná, el akarom mondani, hogy Stein Gusztáv gyűjtőtársammal mi mindent találtunk ott és miképpen lett belőlünk műkedvelő őscserépgyűjtő.

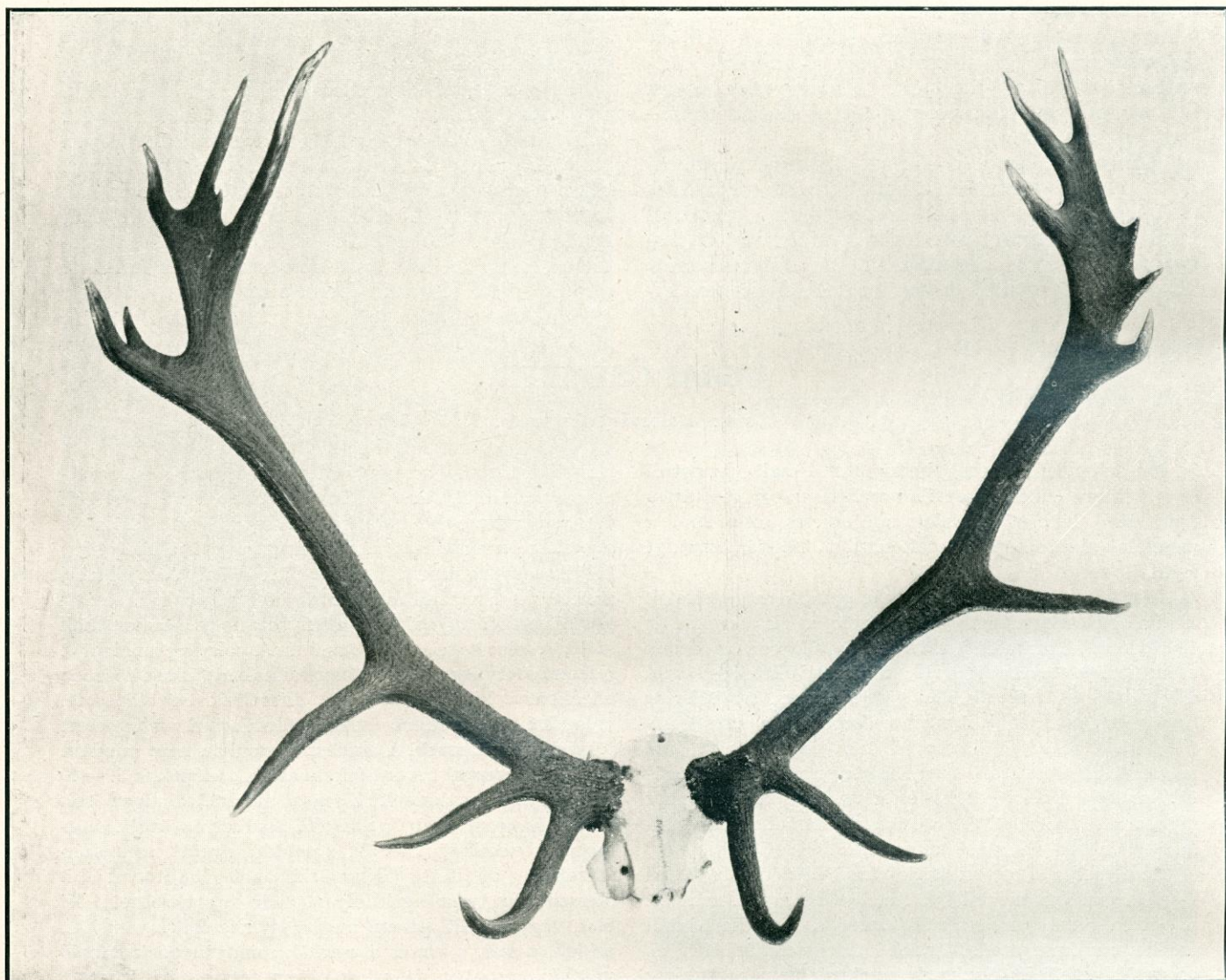
Természetesen nem ásattunk. Csupán azt szedgettük össze, amit a víz romboló munkája s az ott legeltetett disznók túrása felszínre hozott. Ezeket a felszínes maradványokat, ha ott hagyjuk, a csordák mégjobban tönkreteszik. Lássuk azonban közelebről a terepet.

Bia község határában ma is egy kis tavacska van. Ettől a kis tótól a már említett meredek mészfalak alatt levő legelőig lankás, széles völgy húzódik. Valamikor az őskorban ez a kis víz a mai legelők domborulatánál végződött. Akkori partján a csiszolatlan, valamint a csiszoltkőkorszak és a bronzkor ősembere tanyázott. A legelő mögött a földből forrás tör fel, amely több helyről szivárog ki. Alkalmasint az őskorban is ezen a tájon csörgedezett, ami az akkori embert mégjobban odavonzotta. Maga a legelő pados — vagyis teraszos — s több vízmosásos árok szeli át. A környék bevetett, megmunkált szőlőkertjeitől és földjeitől tájképileg nagyon különbözik. Rajta a sok disznótúrás és fekvés nyomán

rengeteg törött őscserép, edénydarab, kő- és csonteszköz kerül felszínre. Ezért fedeztük fel mi is a biai ősember telepeinek nyomait. A legelő több árka és szakadéka rendszerint mindmegannyi ősi tűzhelytelep helyén keletkezhetett, mert ezeken a helyeken a talaj porhanyós, a víznek és állatnak könnyen enged. Ennek következtében úgy alakult a helyzet, hogy e szakadékok szélén a szénrétegek s egyéb maradványok még mindenütt a falban, természetes helyükön vannak, az árkok közepén ellenben a kigörgetett, s az állatoktól összetaposott, valamint a lerohanó vizek üledékeivel betemetett törmelékek pihennek. A természet azonban nem mindent tár fel. A gyeppel bevont felszín alól a cselőpók 30—40 centiméteres lyukainak kiásása alkalmával igen sok cserép és csontdarab került elő. Amikor az ürgék, hősögök lyukaikat kiássák, a földdel együtt igen szép rajzokkal díszített edénydarabkákat hajítanak ki. Messziről az egész legelő olyan, akár egy felsebzett ősi test, vagy feldúlt otthon, megbolygatott ősi sír, amelyet az idő, a szél, a víz és a csordák mindennapos romboló munkája azonban még korántsem fosztott ki teljesen. Szomorú, lehangoló kép, mert az élet mulandóságáról beszél, mégis reményre jogosító, ha arra gondolunk, hogy nemsokára a Magyar Nemzeti Múzeum kezdi meg ott a munkát. Ezt óhajtja ugyanis minden magyar művelt ember. A keserves küzdelmek között a majomsorsból önmagát felküzdő embert csodálja ott a mai kor kényelemszerető polgára és csendet áhító tudósa. Hiszen a mai műveltséget végeredményben ezeknek az ősöknek köszönhetjük és szomorú dolog, hogy verejtékük gyümölcsét éppen Európa fenyegeti. Ha ottani sírjából feltámadó egyik ős ezt a darázsfészket látná, joggal kérdezhetné: — hát érdemes volt? — Önkénytelenül is eszünkbe kell, hogy jusson egy híres utazó mondása, amely szerint a vadember nyers, de egyenes, a művelt ember finom, de alattomos. Nem ezt igazolja-e történeti távlatból a kőbalta és a mérgesgáz egymástól igen messze eső két kor tükörképe?

Mint már említettem, a mai Bia kis tavacskája valamikor a mostani legelők dombjait nyaldosta. Azok a folyami kagylómaradványok (*Unio*), *Planorbis*-csigaházak, halcsontok tanuskodnak erről, amelyek a tűzhelyek mellől kerültek ki. A biai ősembertelep bizonyára halásztanya volt. Ezt még a tűzhelyeken talált hálósúlyok is igazolják.

MAGYAR VADÁSZTROFEÁK TÁRA.

(Utánnymás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

Szarvasagancs. Páros tizenhétcses.

A bika elejtője: *Kállay Miklós*.

Az elejtés helye: Felsővisó, Máramaros megye.

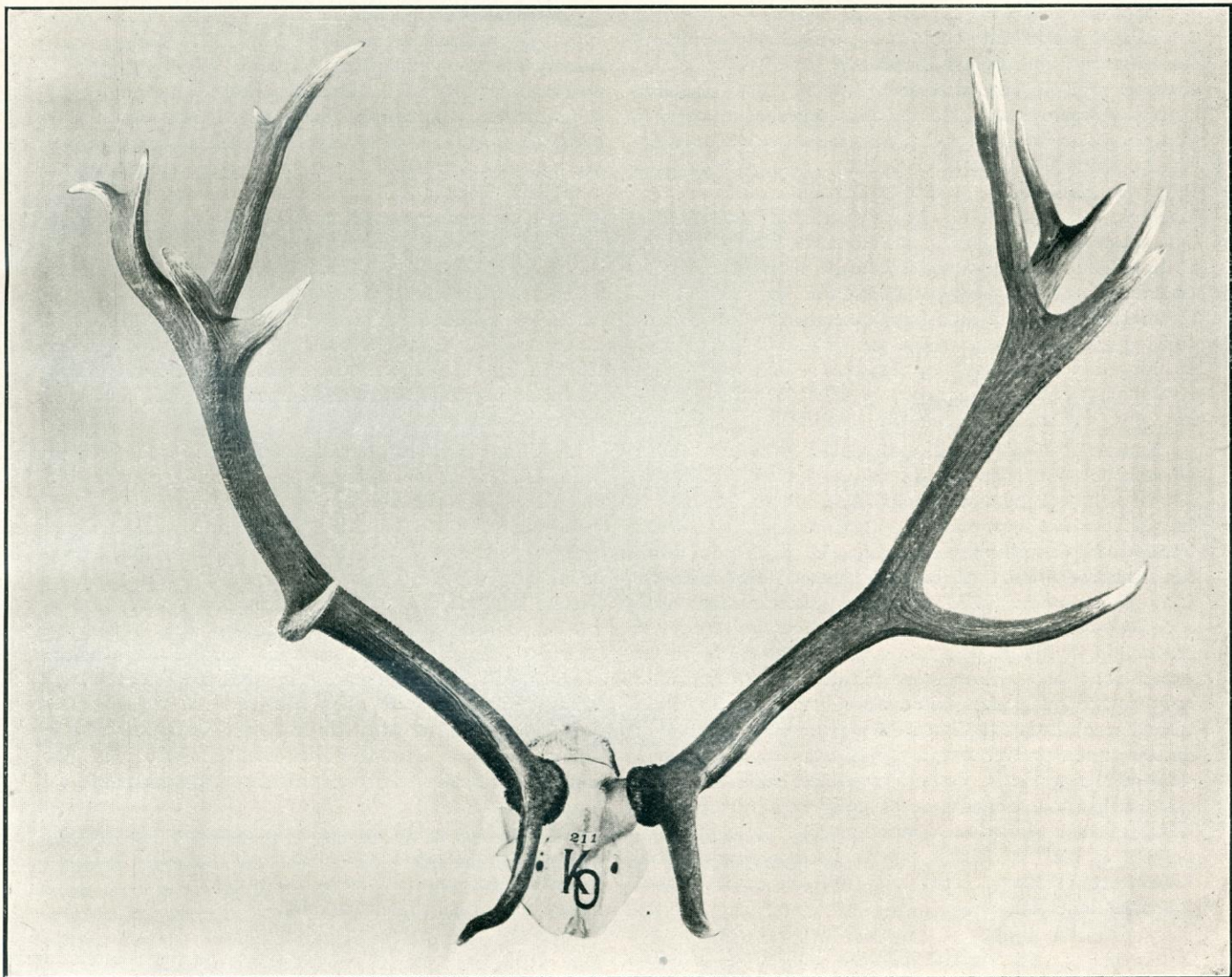
Az elejtés időpontja: 1908. október 2.

Az agancs két szárának átlagos hossza:	120	cm	A jobb szár körmérete a középpág és korona között:	16.7	cm
A két szemág átlagos hossza:	38	«	A bal szár körmérete a középpág és korona között:	17.3	«
A két rózsa átlagos körmérete:	30.1	«	Az agancs súlya a homlokcsonttal (1935.):	9.15	kg
A jobb szár körmérete a szemág és középpág között:	16.8	«	Az ágak tényleges száma:	18	
A bal szár körmérete a szemág és középpág között:	16.2	«	A bírálati képlet szerint szépségpontok:	10	

A bírálati pontozás végösszege (a súly kétszeresével): 212·90; (a szárkörméretek átlagával) 211·32.

Budapesten, 1909. május havában az agancskiállításon I. díjat, ezüstérmét nyert.

MAGYAR VADÁSZTROFEÁK TÁRA.

(Utánnymás tilos.)

Nadler Herbert felvétele.

Szarvasagancs. Páros tizenhatos.

A bika elejtője: *Klőzel Oszkár.*

Az elejtés helye: Gödemesterháza, Marostorda megye.

Az elejtés időpontja: 1934. szeptember 18.

Az agancs két szárának átlagos hossza :	115	cm	A jobb szár körmérete a középág és korona között :	16.7	cm
A két szemág átlagos hossza :	24	«	A bal szár körmérete a középág és korona között :	16.8	«
A két rózsa átlagos körmérete :	25.7	«	Az agancs súlya a homlokcsonttal (1934. XII.)	9.14	kg
A jobb szár körmérete a szemág és középág között :	16.7	«	Az ágak tényleges száma :	16	
A bal szár körmérete a szemág és középág között :	17.1	«	A bírálati képlet szerint szépségpontok :	8	

A bírálati pontozás végösszege : (a súly kétszeresével) 198·78 ; (a szárkörméretek átlagával) 197·32.

Budapesten, 1934. december havában az agancskiállításon II. díjat, ezüstérmet nyert.

Mindezek után lássuk azokat a maradványokat, amelyeket felszínesen gyűjtöttünk. Tűzhelyek, égetett agyagrétegek, sárkunyhódarabok, tűzpadrészek, hamu — ez utóbbi sokszor egész üregeket tölt ki — s az ezek közelében talált tárgyak, más vidékekről behurcolt kőzetfészeségekből készült kőeszközök, amelyekért a biai ősember nyilván más dolgokat, állatot, húst, asszonyt cserélt. A csiszolatlan kőkorszakból származó pattintott pengék, vakarók, a csiszolt kőkorszakból őrlők, munkakövek, dörzsölők, simítók, balták, parittyakövek és hatalmas tűzikutyák, a csonteszközök sorából szűrők, kaparók, csecsemőetető és más effélék kerültek ki. Az edénytörmelékek közül különféle úrtartalmú, durva és korongon készült, díszített és nem díszített darabok, edényfülek, talpak, peremek találhatók, legtöbbször a tűz nyomaival. A kézzel tapasztott töredékek között találtam egyet, amelyen az ősfazekas kitérően megmaradt és kiégetett ujjlenyomata látszik. A bronzkorból a fentemlített sok edénydarabon kívül bronzbalta töredéket, egy lemezt s egy mellűt találtunk.

Ezeket, a kétségtelenül emberi kéz által megművelt és készített leleteket kívül, rengeteg csont található. A csövescsontok kilencven százalékat feltörték, némelyiket át is fúrták. Lapockák, koponyatöredékek, csigolyák, bordák, fogak, állkapcsok, agancsok, ujjpercek mind képviselve vannak. Utóbbiak tömegesen találhatók, az ősök játszadoztak velük. Ezeket a játékszereken kívül a Szilády-tól leírt csörgő és a Stein Gusztáv által talált madárfej igazolja az ősök külön művészetét. Az említett csonttörmelékek a következő állatoktól származnak: nagy és közép nagyságú kérődzők, szarvas, disznó (talán tőzegdisznó), kutya (talán tőzegkutya), hal, kis rágesáló; de sem nyulat, sem szárnyast, sem nagy ragadozót nem találtunk, úgyszintén emberi csontokat sem. Az állati csontok pontos meghatározása még szakemberre vár, addig ezekről többet nem mondhatunk. Az egyik tűzhelyből a biai kőületek között gyakori kagylókoból kikészített példánya került elő, nyilván ez is valami játékszer lehetett.

MADÁRPÓK A TERRÁRIUMBAN.

Írta: Szalay László dr.

Amikor a banánszállítmányok Nyugatindiából hazánkba is még szabadon érkezhettek, a banánt szállító hajóknak sok potyautasa akadt. Banánszüreteléskor ugyanis sok mindenféle kisebb-nagyobb állat keveredett a szállításra előkészített rakományok közé, ezeknek az állatoknak jórésze azután akárhányszor a kényeszerű, hosszú, vizontagságos utazás ellenére is elevenen jutott el hozzánk és került banánraktárainkba.

A potyautas állatok között madárpókok is voltak. Ilyen madárpókot valaki még 1928 december 28-án hozott a Magyar Nemzeti Múzeum állattárába. Amikor megkérdeztem, miképpen jutott az állathoz, elmondta, hogy felesége egy élelmiszerüzletben banánt vásárolt és ezt otthon az éléskamrába tette; a madárpókot később szobájukban találták meg. Az ember elsodálkozik, hogy a kinyújtott lábaival együtt a 10—12 centimétert megüelő állatot, ha máshol nem, legalább a szatócs mérlegén nem vették észre.

Ez a madárpók (*Euryplema* sp.) a terráriumban aránylag csak rövid ideig élt; egy sajnálatos véletlen

A felszínre vetődött maradványokból igen gazdag és nagy telepre és még sok tudományos kincs rejtőzésére lehet következtetni.

Nem messze a legelőtől, a biai fennsíkra vezető úttól és a már említett forrástól jobbra, kis kukoricás van. Ennek közepén valamikor kápolna állt. Legalább a pásztorok így beszélnek. Ennek a kápolnának anyagát a falubeliek elhurcolták, ma már nyoma sincs. Ha keresztény eleink ezt a kápolnát odaépítették, vajjon ezt nem azért tették-e, mert ezen a helyen pogányok csontjaira bukkantak? A szakszerű tudomány feladata lesz a biai ősember temetkezési helyeire rátalálni. Hadd emeljék fel őket, a hivatott tudósok, a biai anyaföld sokezeréves takaróját. Mi csak megszólaltattuk ezeket a kincseket, amelyek mellett természetkedvelő művelt ember nem haladhat el közönyösen s anélkül, hogy eszébe ne jutna az a kötelesség, amellyel a művelt ember mai meleg és kényelmes karosszéke előharcosának tartozik, hogy a Nemzeti Múzeumban örök emléket biztosítson számára.

A föld ott, Bián, sötét termő talajával, szerves rothadékoktól megfestett agyagrétegeivel együtt, itt-ott feketén vigyorgó tűzhelycsíkjaival tarkállik. Ez utóbbiak mellé a képzelet könnyen odaállítja a szurtos, cigányosan tanyázó, putrilakó, kőbarkácsoló, szűrős-szemű, nyers ősemebert. Szinte hallani a gyermekek visongását, a férfiak kurjantásait, s ebben a zajban szinte látni a szótlan, csendes asszonyokat, amint az örök tűzhelyek körül őrködnek. Sütnek, főznek, mert ők az akkori időkben voltak ám igazi szolgálók, nem csupán a családi, hanem az egész emberiség tűzhelyeinek legbiztosabb őrei. Talán a tüzet is nekik kellett csíholni, ha fáradt pilláikat olykor elfeledték idejében felnyitni. Az élet állandó keresztjét görnyedt vállukon már akkor is ők hordozták.

A biai kis legelő fölött, a tavaeska ősi partjainál, sokezer év tovaszállott már. Aki odaér, egy alvó, horkoló, sebetől átszagotott, öreg, ősi anyaföldet talál. S ez a föld vár, várja a feltámadást.

következtében ugyanis 1930 augusztus 5-én kimúlt. Kár volt érte, mert hím példány volt és egy évvel később (1931 július 1-én) az egyik banánraktárból ugyanennek a fajnak egy nőstény példánya került hozzánk. Ez a nőstény a terráriumban még ma is él.

A madárpók éjjeli állat. Nappal a terráriumban magakészítette vackában húzódik meg; földbevéajt fészket lapos kődarabokkal fedtem be. Lakása peremét fonalakkal finoman beszövi, hogy a földet a lemorzsolódás ellen megvédje. A szabadban csak sötétben indul szákmány után, de a terráriumban, különösen ha éhes, a fészkébe tett állatot nappal is elfogadja. Nyáron változatosabb az étrendje, mert akkor sok mindenféle nagyobb rovar lehet neki adni, de a telet rendszerint sváb-bogarakkal húzza ki. Nem igen válogatós. Az orrszarvú bogarat, ennek lárváját, a cserebogarat, szöcskét, tücsköt, nagyobb lepkék kövér hernyóit egyaránt szívesen fogadja. Apróbb rovarokkal nem törődik. Fehéregérvölgyöt, fiatal faligyíkot is többször kapott.

Áldozatát hatalmas csáprágójával sebzi meg. A csáp-

rágó karmos hegyén méregmirigy nyílik. A sebbe jutott méreg a megmárt állatot csakhamar annyira megbénítja, hogy a madárpók nyugodtan kezdhet a lakmározáshoz. Izmos szívógyomrával először az áldozat vérért, nedveit szívja ki, később a méregmirigy váladéka — a méregmirigy tudvalevően tulajdonképpen módosult nyálmirigy és terméke a mérgeken kívül emésztőnedvet is tartalmaz — az izmokat, tömöttebb szöveteket is felpuhítja és oldja, sőt a kis egereknek és gyíkoknak még a csontjait is el tudja folyósítani (külső emésztés) és

A madárpók is jóideig csendben maradt és tanyája közelében pihent; áldozatáról mintha megfeledkezett volna. Vagy félóra múlva szép lassan, óvatosan körüljárta a terráriumot, közben a gyík mellett is egyszerűen elsétált, anélkül, hogy újra megtámadta volna. Már-már azt hittem, hogy a madárpók visszaül fészkebe és legalább egy ideig nem bántja a gyíkot. Egyszerre azonban megint csak neszezést hallottam a terráriumból. A gyík ekkor is elszántan védekezett és minden iparkodásával azon volt, hogy támadóját megharaphassa.

A hím madárpók a fészket befedő lapos kő tetején. Szabó-Patay József dr. felvétele.

ilyen folyós állapotban a madárpók a csontot is felszűrösöli, úgyhogy lakmározás után alig marad valami kevés nyoma a kis egérnek, meg a gyíknak. Csak a rovarok kitines bőrét nem tudja megemészteni, a darabokra tördelt kitines rovarbőrt mindig otthagyja. A berlini állattani intézetben végzett kísérletek azt mutatják, hogy hasonlóképpen végez a verebekkel és békákkal is.

Mínt hogy a madárpókok és általában a pókok közepelének több vakbele van, egyszerre igen sok táplálékot vehetnek fel és viszont igen sokáig koplalhatnak is, anélkül, hogy ez ártalmukra volna.

A zsákmány elejtése azonban nem mindig könnyű feladat. Az egyik kis faligyík például kétségbeesetten védekezett. A madárpók valahogyan ügyetlenül, rossz helyen marta meg és pedig a farán, a két hátulsó lába fölött a hátoldalán, úgyhogy a gyík testének eleje szabad volt. Ám a gyík sem volt rest, addig ficánkolt, amíg nem sikerült neki a madárpók egyik hátulsó lábát megharapni. Erre a madárpók tüstént eleresztette a gyíkot és — már amennyire a tér engedte — eszeveszetten menekült. A harapás elég érzékeny lehetett, ha meggondoljuk, hogy az ilyen vérszomjas ragadozó bizony nem egykönnyen hagyja ott áldozatát.

A gyík ezután védettebb zúgba húzódott. Farát közben időnként idegesen mozgatta és lábával olyasféle mozdulatokat tett, mintha a megsebzett helyről valamit le akarna törölni, valamit el akarna onnan kergetni. Nyilván a marás és a madárpók mérgeének hatása váltotta ki ezeket a mozdulatokat. Általában mégis elég élénk maradt és zaklatásra fürgén elszaladt.

Percekig tartott a küzdelem. Végül mégis csak a madárpók lett az erősebb. Egy alkalmas pillanatban belemart a gyík hátába a mellső végtagok közelében. A kis gyík kapkodott szájával erre is, arra is, de ez már csak vergődés volt. A pók erősen lefogta.

A gyík vergődése lassan-lassan gyengébb és ritkább lett, szeme megüvegesedett, megtört, a méreg egyre jobban hatott, később már csak száját tátogatta időnként, lehet, hogy levegő után kapkodott, mint hogy a méreg hatására valószínűleg fulladásos tünetek jelentkeztek, de lehet, hogy utolsó ösztönös harapási kísérletek voltak. Alkalmasint a méreg fokozatos hatását mutatta a gyík rózsaszínű szájpadjának lassú elsötétedése, elfeketedése is. Körülbelül másfélóra múlva már mozdulatlan volt, úgyhogy a madárpók órákhosszatt akadálytalanul lakmározhatott. A gyíknak mindössze

a fejből és a farkából maradt meg egy darab, többi részét a madárpók mind bekebelezte.

A terráriumban élő madárpók a nyárvégi hónapokban eddig minden évben pontosan megvedlett. A nőstények egész életük végéig vedlenek, a hímek ellenben csak addig, amíg ivarérettek nem lesznek. Ezt az időpontot arról lehet felismerni, hogy utolsó vedlés után a hím mind a két tapogatójának végén sajtószerűen módosult függeléket (*bulbus*) lehet megfigyelni. Ebben a sajtószerű függelékben kis tömlő van, amelyből csavaros cső vezet a függelék kihegyesedő csúcsán levő nyíláshoz. A függeléknek az a rendeltetése, hogy párosodás alkalmával a hímcsirasejteket a nőstény ivarnyílásába, illetőleg ondótartályába juttassa. A hímnak ugyanis nincsen párzószerve, ez a két függelék, úgynevezett járulékos párzási szerv helyettesíti. Mind a két nemnek ivarszerve a potroh hasoldalának elején egy páratlan harántrésben nyílik.

Párzás céljából a hím a nőstényt csak akkor közelíti meg, ha előzőleg járulékos párzási szervét csirasejtjeivel megtöltötte.

Ezt a folyamatot a hím madárpókon két ízben is megfigyelhettem. Mindenekelőtt közel a fészkehez meglehetősen nagy, körülbelül 30—40 fokú szög alatt hajló, sűrű, lapos hálót szőtt, amely kis kifeszített ponyvához hasonlított. A háló közepe táján három-négy milliméteres kis kerek területet egészen sűrű kis gomolyaggá font be. Majd a háló alsó lapjára mászott és háttal lefelé akkint iparkodott rajta elhelyezkedni, hogy ivarnyílása pontosan a sűrű gomolyag alatt legyen. Amikor ez neki sikerült, ivarnyílását addig mozgatta, amíg egy meglehetősen

nagy, világossárga, tiszta, majdnem átlátszó ondócepp a gomolyagra nem csurgott és rá nem tapadt. Ezután a háló felső lapjára ment és két tapogatójával a háló alá nyúlva, keresgélni kezdte az ondóceppet. Amikor megtalálta, járulékos párzási szervének finom nyílásán keresztül az ondót utolsó cseppig a járulékos párzási szerv tömlőjébe szivattyúzta. Körülbelül másfélóra alatt készült el a szivattyúzással. Ezután hálóját szétrombolta. A háló elkészítésétől annak szétrombolásáig mintegy három-négy óra telt el. Párazás alkalmával kiürült járulékos párzási szervét a hím madárpók többször is megtöltheti.

A madárpók párazását eddig még nem sikerült megfigyelnem. A kutatók (*Petrunkewitch, Baerg, Victor Brazil, Gliesch, Gerhardt*) azt állítják, hogy a madárpók nősténye párazás idején nem olyan veszélyes a hímre, mint igen sok másféle pók nősténye. Ez utóbbiak párazásakor ugyanis többször megfigyelték már, hogy a nőstény párazás után a hímre, ha az idejében el nem iszkol, megragadja és megeszi. Ezek a természetellenesnek látszó jelenetek mindazonáltal mégis ritkán következnek be.

A madárpók a terráriumban 14—15 évig, kellő gondozás mellett esetleg még tovább is élne.

HORGÁSZÁS A KÉKESI TÓBAN.

Írta: Bak Pál.

1934 július 1-én egy hónapi tartózkodásra Dunapatajra utaztam. Jó híreket hallottam az ottani Dunában a ponty és más halak fogási lehetőségéről. Felkészültem rá. Nagyszerű volt az utazás a hajón! Faluk, erdők, mezők, szigetek szebbnél-szebb változatai annyira lekötik az ember figyelmét, hogy valósággal sajnálkozva száll le a hajóról.

Az ordasi hajóállomáson kötöttünk ki, másnap már Dunapatajra, a főtt kukoricával napokkal azelőtt számomra bevetett és lefoglalt helyen lestem az úszóm elmerülését. De bizony hiába vártam. A pontyok nem mutatkoztak. Nem tolaokdta. Öt vagy hat ízben próbálkoztam. Az eredmény, helyesebben az eredménytelenség ugyanaz volt. Türelmes horgász vagyok, de ez a ninctelenség már kétségbeejtő volt. A vizet az elmúlt napokban a halászok össze-vissza dobálták, szűrték — amint azt később megtudtam — ezért a fogásra semmi remény sem volt. Hiábavaló volt az erőlködés. Abba is hagytam.

A szomszéd Harta község kítűnő fiatal papjához *Perlaky Gyula* evangélikus lelkészhez, a kíváló nótaköltőhöz és lelkes horgászhoz fordultam, aki kedves előzékenységgel meg is hívott a Hartához közel eső kékesi tóra horgászni. Megbeszéltük a találkozást.

Harmadnap reggel, hajnali 1/25 órakor kocsin kocogtam a Patajtól mintegy kilenc kilométernyire eső kékesi tó felé. Csodálatosan szép volt a reggel. A nap levetette vérpáros korongját, tüzes nyilaival végigpásztázta a Kiskúnság végeláthatatlan zöld mezején tündöklő harmatcseppeket. Fogolyesapatok rebbentek fel hol az egyik, hol a másik oldalon. Nótás pacstírták szálltak előttünk, mintha a vízhez vezető utat akarták volna mutatni. Megérkeztünk. Előttünk a tisztavízű hat-nyolc méter mély, helyenként kisebb nádassal szegélyezett tó. Rétek, szántóföldek közepette sarló alakban terpeszkedik a mintegy hétszáz méter hosszú, száz-százhusz méter széles kiskúnsági tengerszem, a Balatonra emlékeztető pompás lépcsős homokpadlójával. A tó ütemesen ringatta a gyenge déli szélről megborzolt hullámaikat és a nap mintha tüzes arcát a hullámok hús vizében akarta volna megfűrésztetni. Reggel 1/26 óra volt.

A kocsirol leszedelőzködtem. Kibontottam hátizsakomat és felszereltem két horgászbótot. Két marékra való gyenge kukoricát tíz-tizenöt méternyire beszórtam előzetesképen, hogy a halak megszokják és gyanú nélkül kapjanak rá a horgokon lévő ugyanilyen csalétekre. Ugyanezt tette Harta felől kerékpáron pontosan megérkező horgászpajtásom is. Neki könnyebb dolga

volt, mert az ottani horgászszokás szerint a bot csúcskarikájára rákötötte a pedzövel, horggal felszerelt hét méter hosszú zsinórt és ezzel már el is készült. Így aztán gyors a le- és felszerelés, de gyorsabban is török a bot, ha érdemesebb hal akad a horogra, mint az orsóval és invezető karikákkal felszerelt horgászbót. A legnagyobb hátrány pedig az, hogy tartalékzsinór híján nem tudja a megakasztott halat fásasztani. Márpedig a nagyját minden esetben ki kell fásasztani, mert erőltetett húzással kiszakítja a horgot a hal szájából, miáltal egyrészt kedvét veszti a horgász, másrészt súlyosan megsebezheti a megszabadult halat, úgyhogy az belepusztul és megfertőzheti a többit is. Ezt meg is mondtam horgásztársamnak és amint majd kiderül, volt is foganatja.

Vagy félórai szemlélődés, várakozás után jelentkezett az első félkilós potyka. Sokat bosszankodtam a rákok miatt. Úgy látszott, izlett nekik a gyenge tejes kukorica, mert majdnem öt percenként leszedték azt horgomról, anélkül, hogy egy is bemutatkozott volna. Közben hallottam a víz körül legeltető gulyástól, hogy már többször látott nagy csukákat, amikor a kis halak üldözése közben majdnem a partra vetették magukat. Nekem sem kellett több! Előszedtem két nyelőhoroggal felszerelt kézi bedobó zsinórt és hozzáálltam a csalihal fogásához. Volt abból bőven. Rajokban nyüzsgtek a víz hátán. Nehány perc múlva csukadugóimat a horogra fűzött kis halak kormányozták. Nem sokáig. Észrevettem ugyanis, hogy csalihalaim a bukdácsoló úszkálásukat abbahagyták. Kihúztam a zsinórokat. A csalihalak hullák voltak. Valami kimarta mind a két szemüket. Hogy kis halaim elpusztítását a rákok vagy a csiborok számlájára írjam-e, azt ma sem tudom megállapítani. Csukafogással azután már nem is kísérleteztem többé.

Az idő dél felé járt. A nap mindjobban fejünk fölé kerekedett, úgy éreztük, mintha izzó csóváját közvetlenül a fejünk fölött lengette volna. Szellő nem lebbent. Tikkasztó meleg volt. Társam a nád szélébe leheveredett és aludt. Közben még három egy kilónál könnyebb halat fogtam. Akadt ugyan több is, de mivel méreten aluliak voltak, visszaeresztettem őket a vízbe. Délután 3 óra tájban akadt horgomra az első érdemesebb ponty. Vékony, hajlékony keszegező botommal, házicérna vastagságú selyemzsinórral, kis keszegehorggal akasztottam meg. Fásasztását, kifogását már horgásztársam is élvezte. Bevallotta, hogy reszketett a horgászizgalomtól, az örömtől, amikor a félkörbe hajlott botot épségben kiegyenesedve, a haltól merítőhálóval megszabadítottam. Kis keszegehorgom a hal felső ajakának szélén körülbelül

egy milliméternyire akadt meg, úgyhogy a legcsekélyebb erőltetéssel beszakítottam volna a száját, a hal pedig kis sérülés árán megszökött volna. Kétkilós ponty, szilaj, vad, magyar ponty volt. Bizony beletelt hat perc, amíg a partra hoztam. Társaim rögtön elhatározta, hogy ezután csak orsóval és invezető gyűrűkkel felszerelt bottal horgászik.

Néhány nap múlva két készsége teljesen rendben is volt. Aznapi eredménye kilenc ponty volt. Közben szeles, esős idő kerekedett, eltelt három nap, mire a tóra kimehettem. Ezúttal magam voltam. Estére kelve tizennégy darabot fogtam. Volt közöttük egy 2 kiló 95 dekás is. Fárasztása, partrahozása, tekintettel szívós és nagyszerű küzdelmére, nagy élvezet volt.

Harmadízben ismét együtt szórakoztam kedves horgászpajtásommal. Jómagam régi helyemen, a kis nádasszegély baloldalán helyezkedtem el, ő a jobb-oldalán vert tanyát. Mondhatom, kítűnő tanítvány volt. Aznap nyolc pontyot fogtam, barátom pedig tizenkilencet. Az én zsákmányom között akadt egy kétkilós, az övé között, a sok kilós, másfélkilós között, volt egy 2 kiló 25 dekás is.

Szép nap, kedves nap, horgászményekkel bővelkedő nap volt. Barátom sikerének talán nála is jobban örültem, pedig nagyon örülhetett, mert, amint mondta, horgászéletének legsikerdúsabb napja volt.

Nem fogtunk nagy halakat. A Balatonban bizonyára sokkal súlyosabb halak akadtak volna a horogra, de ezzel szemben az itt megakasztott vad őspontyoknak nagyszerű erő kifejtése, roppant ellenállása és a csend, a nyugalom és a kíváncsiaknak sokszor kellemetlen kérdéseitől, megjegyzéseitől mentes horgászási lehetőség bőven kárpótolta bennünket.

Pompás kis tó a kékesi tó. Nincsenek körülötte hegyek, erdők, de a természet a maga egyszerűségében annyira leköti az embert, hogy vágyva vágyik rétektől, szántóföldektől, gyér akácoktól övezett szöke vize, selymes homokú partja után.

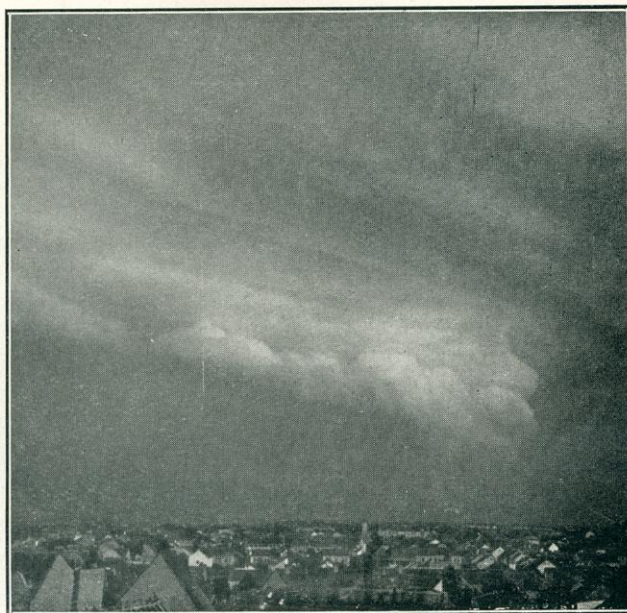
RÖVID KÖZLEMÉNYEK

A Nemzeti Vadászati Védegyelet Budapesten, a pesti Vigadó épületében *december hó 15-től 31-ig agancsbemutatót rendez.*

Kiállítható lesz minden olyan trofea, amelynek viselőjét az *1934. évi december hó 1-e és 1935. évi november hó 30-a közötti időben Csonka-Magyarország területén* ejtették el. Ezenkívül kiállíthatók még olyan trofeák is, amelyek viselőit Magyarország elszakított részein vagy külföldön az *1934. évi december hó 1-e és 1935. évi november hó 30-a közötti időben a Nemzeti Vadászati Védegyelet tagjai* ejtették el. Ez utóbbiak azonban nem versenyezhetnek a Csonka-Magyarország területéről származó trofeákkal és külön bíráltnak el. Lapunk szerkesztősége levélbeli megkeresésre bejelentési űrlapot küld.

A bejelentés és a trofeák beküldésének *legvégső határideje november hó 30-a.*

Vihar az Alföldön. Augusztus 27.-én, amikor kerékpáron az új nemzetközi műúton Kecskemétről Szeged felé igyekeztem, erős déli széllel kellett küzdenem. Az ellenszél a kerékpárosnak legnagyobb hátráltatója. Minden pedálynomás fölötté megerőltető. Mintha az ember dombnak hajtana. A meleg annyira tikkasztó volt, hogy az ember ruháját is átjáró szél csak alig

Viharfelhők Szeged fölött. Kogutovics Károly felvétele.

enyhített rajta. Amikor délután 5 órakor Kistelek nagyközséget elhagytam, a szél teljesen elállt. Nyugat felé a Nap alatt koromfekete felhőfal terpeszkedett. Északkeleten és keleten szép gomolyfelhők tornyosultak. Alabástromszínű, napsütötte idomaik olyanok voltak, mint valami fekete bazaltalapról magasba törő cseppkövek vagy óriási jégképződmények. A meleg percről-percre fokozódott. Minden jel arra vallott, hogy nem sokára valami szokatlan, rendkívüli vihar fog kitörni. Előérzetem azt súgta, hogy az elemeknek nagy záporosónél szokatlanabb harcára lehetek elkészülve. A leggyorsabban igyekeztem előre. Mivel a szél elállt, haladásomat semmi sem gátolta. Három percenként hagytam el egy-egy kilométeroszlopot.

Ilyenkor a madárvilág viselkedését szoktam figyelni. Az Alföld legjellegzetesebb két madara, amelyet az ember az országút mentén rendszeren láthat, a tövisszúró gébics és a búbosbanka, teljesen eltűnt. Csak a pacsirta mutatkozott az úton. Ezt a kis madárkát a járművek vontatásának kérdése (ló vagy benzinmotor?) látszólag sokkal jobban érdekli, mint a vihar készülődése. A mindenütt lábatlankodó verebek sem voltak láthatók. Csupán az útmenti lápokban tartózkodó gázlómadarak voltak szokott helyükön. A nagy felhőszakadás az ő szempontjukból mindenesetre kívánatos lett volna, mert a nagy szárazság miatt megcsappant megélhetési lehetőségek kedvezőbbekké váltak volna.

Minden jelből nagy esőre kellett következtetnem, bár a fecskék nem a föld színe fölött, hanem a magasban keresték táplálékukat. Pedig hovatovább az egész égboltozaton fekete viharfelhők sötétlettek. Nyugat felé hófehér felhőfoszlányok, a jégeső biztos jelei, tarkították a háttérrel.

A 124-es és 125-ös kilométerközött erős zúgást hallottam, amelyet hirtelenül recsegés követett. Az út nyugati oldalán álló fák egyike kidúlt és az útra esett. Ebben a pillanatban valami olyan érzésem volt, mintha egy láthatatlan kéz a kormányrudat elkapta és erővel balra rántotta volna. Alig tudtam járművemről leugrani. De az egyensúlyt akkor is csak nagynehezen sikerült megtartanom, amikor talpraálltam, mert a szélroham, amely a kerékpárt majdnem kicsavarta a kezemből,

engem is le akart kapni a lábamról. Azután tőlem körülbelül száz lépésnyire a villám lecsapott egy karcsú, magas nyárfába; az ágai és törzsrészei robbanó ágyugolyó repeszdarabjai módjára repkedtek a levegőben.

Gomoly-felhők. Kogutovics Károly felvétele.

Rögtön láttam, hogy a fasorral szegélyezett országot ilyen időben nem valami biztos hely. Ezért kerékpáromat az út mellett hagytam és az egyre hevesebben tomboló vihar ellen küzdve, a szabad mezőre igyekeztem jutni. Nagy nehezen elértem egy kis árkot, amelybe belefeküdtem.

Ekkor annyira megeredt az eső, hogy jóllehet a száraz homok minden vízcseppet tüstént elnyelt, mégis néhány pillanat alatt víztócsában feküdtem. Tőlem alig tíz lépésnyire egy megázott nyúl lapult a barázdában. Hason csúszva közeledtem felé, de a szerencsétlen nem mert felugrani, csak odébb húzódott s amikor észrevette, hogy már nem követem, ismét lelapult.

Fölöttem egy felhőre való szalmaszál repült el. A szörnyű szélvihar néhány perc alatt szétszedett egy kisebb kazlat. Majd a kazal tövében álló üres szekérbe kapaszkodott s az otromba járművet egy darabig úgy vitte, hogy gépkocsi módjára futott. Azután jobbra kanyarodott, mire a vihar oldalba kapta. Pillanatok alatt annyira szétszedte, hogy a megmaradt részekből alig lehetett volna egy gyufaskatulyát készíteni.

A vihar borzasztó tombolása mintegy nyolc percig tartott. Azután nyugodtan tovább mehettem kerékpáromon Szeged felé. A 157-es kilométerközig, ahol a fasornak vége szakad, tizenhat feldűlt fa törzsén kellett átmásznom.

A koromfekete felhőkből vízesés módjára ömlött az eső. A nyugati látóhatáron a felhőfüggöny felemelkedett és a keskeny résen átkandikáló vörös napkorong úgy világított, akár valami gyárépület kormos sötétségében izzó olvasztókemencének tűzes nyílása.

Maderspach Victor.

A búzavirágok fészekörve. A kétszikű növények fajokban igen gazdag családja a fészkeseké, amelyekre a fészkesvirágzat jellemző. A fészkesvirágzat tengelye valamennyire kiszélesedett, műszóval vacoknak nevezük; ezen ülnek a virágok sűrűn egymás mellett. A vacokt kívülről hol zöld, hol barna, apró pikkelylevelek, a fészkepikkelyek borítják, ezek összességét fészekörvnek nevezzük. A fészkepikkelyek különösen a búzavirágok fészkesvirágzatán nagyon változatosak. Búza-

virágnak a növénytanban a *Centaurea* nemzetséget nevezzük, közönségesen pedig ennek egyik faját, az őszi gabonában, búzában, rozsbán található kék-búzavirágot (*Centaurea cyanus*) értjük ezen a néven. A búzavirág-nemzetségnek nálunk sok faja él a mezőn és az erdőben is, közöttük többnek olyan feltűnő a fészekörve, hogy érdemes azt megismerni. A búzavirágok legegyszerűbb fészkepikkelyei egyszerű, hosszúkas pikkelyhez hasonlítanak, rajtuk senmiféle függelék nincsen, hanem a zöld pikkelyt keskeny, hártvás szél szegélyezi. Ilyenek például az orosz-búzavirág (*C. ruthenica*) fészkepikkelyei. A többi búzavirág fészkepikkelyeinek csúcsán függeléket, különféle alakú, kisebb vagy nagyobb, fehér vagy barna lemezt vagy hengeres képződményt látunk. Sok esetben ez a függelék hártvás, kör- vagy legyezőalakú, széle ép vagy hasadozott, ilyen a fészkepikkelye például a magyar-búzavirágnak (*C. pannonica*), amely a magyar mezők egyik legjellemzőbb növénye. Némely búzavirág fészkepikkelye háromszögű és fekete, ebből a rokonsági körből leggyakoribb nálunk a feketéllő-búzavirág (*C. nigrescens*), amelynek neve a fészekörvre vonatkozik. Nagyon gazdag a búzavirágoknak az a csoportja, amelynek fészkepikkelyein a háromszög alakú függelékek csúcsa tollas képződményben végződik. Ennek néha kevesebb, máskor sok oldalága van. A dunántúli-búzavirág (*C. ceticia*) fészekörvében a pikkelyek tollai igazi örv módjára fogják körül a fészekvacot. Végül több búzavirágnak fészkepikkelyei tövisben végződnek. Ilyen például a

Dunántúli búzavirág (*Centaurea ceticia*). Vajda László felvétele.

száraz, kopár mezőkön található sáfrányos-búzavirág (*C. solstitialis*), amelynek virágai kénsárgák, fészketövisei pedig két-három centiméter hosszúra is megnőnek, elágazók.

Rapaics R.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Galagonyacserjéket állatkertünkben több helyen ültettünk: magányosan állnak és az őszi hónapokban pompás piros bogyoikkal ékesítik sétatányainkat. Ágaikon tömegesen teremnek a rövidszárú, ribizliszemmagyságú, korallpiros bogyók, egy-egy példány több ezer szem termést is érlel.

A galagonya (*Crataegus*) több faja európai növény és erdeinkben vadon tenyészik. Néhány fajtát — köztük északamerikaiakat és néhány ázsiait — díszkertjeinkbe is ültetjük. Különösen sziklacsoportokon, kiszögellő gypsarkokon, lépcsők mellett és más feltűnő helyeken mint magányosan álló növény, virágzásakor és termésének érése idején, nagyon jól érvényesül. A jellegzetes alakú

A tüzes-tövis (*Pyracantha Lalandi*) piros bogyoéterméssel dúsan megrakott ága. Hölzel felvétele.

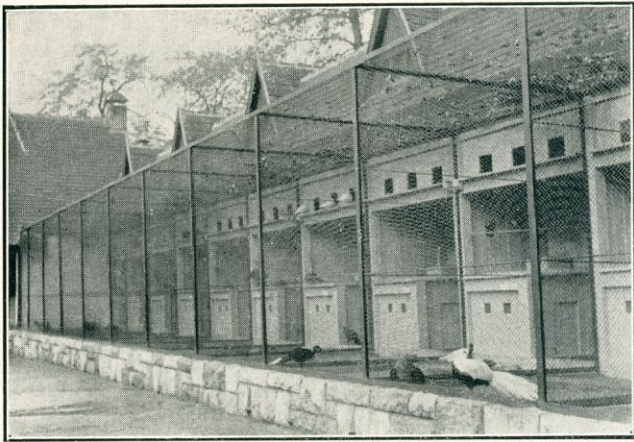
cserje ágainak fejlődési iránya nagyjában függőleges és vízszintes. Az ágak tüskések, de a tüskék kevésbé szúrósak, tulajdonképpen tüskében végződő ágacskákat, amelyeken levelek, virágok vannak és gyümölcs is fejlődik. Tavasszal, május havában fehér virágai olyan sűrű ernyőkké alakulva lepik el a gallyakat, hogy az egész növény tiszta fehérnek, szinte hóval fedettnek látszik. Levelei aprók, karélyosak, sötétzöldek. A virágzó galagonya képét »A Természet« 1933-as évfolyamának 121. oldalán mutattuk be olvasóinknak.

A galagonya európai fajai közül gyakran ültetik a nálunk is honos csere-galagonyát (*Crataegus oxyacantha*) és egybibés-galagonyát (*Crataegus monogyna*), mind a kettőnek sok szép kerti változata is van. Az amerikaiak közül ismertebb a skarlátpiros bogyójú *Crataegus coccinea*, a fekete bogyójú *Crataegus Douglasii*, a sárga bogyójú *Crataegus flava*.

A galagonyának több rokonnemzettségét a kertekbe díszes bogyoéterméséért ültetik. Ilyen például a tüzes-tövis (*Pyracantha*), amelynek egyik faja, a *Pyracantha coccinea*, a Földközi-tenger mellékének középső és keleti részén honos örökzöld cserje. Ennek egyik keleti díszes változata a *Pyracantha Lalandi*, amely dús virágzatával és színes bogyóival nagyon tetszetős. Szép példányok állnak pálmaházunk feljárati lépcsőjénél, ezek már tízenkétévesek és két-három méter magasak. Az idén különösen sok termést érleltek meg, bogyóik dús fürtökben ezerszámra pirosnak s majd csak az erős fagyok után hullanak le az ágakról.

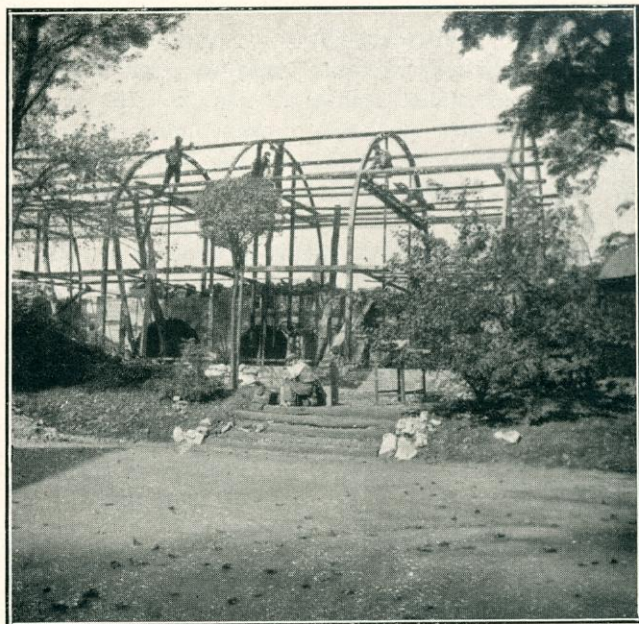
A fiatalon fagy iránt érzékeny tüzes-tövis kertészetünkben dugványozással szaporítjuk, s a dugványok meggyökeresítése sok türelmet igényel és igen hosszú ideig tart. December vagy január havában a cserjéről leszedett vékony gallyakat 10—12 centiméter hosszú, úgynevezett száraz dugványokra vagdaljuk és ezeket a jól fűtött szaporítóágyra, homokba dugjuk. Négy-öt hét múlva a dugványok alsó metszési lapján sebforradás képződik, majd ebből ismét négy-öt hét múlva gyökerek nőnek. A meggyökeresített dugványokat cserépbe ültetjük és a cserepekben neveljük mindaddig, amíg a 60—80 centiméternyi magasságot el nem érik, amikor megfelelő helyen szabad földbe ültetjük ki őket. A kiültetésre feltétlenül napos helyet választunk, mert árnyékban az ágak puhán fejlődnek, kényesek, érzékenyek maradnak és a téli fagyoknak kevésbé tudnak ellenállni. A galagonya és a tüzes-tövis bogyoétermése, amely az őszi hónapokban érkezik, amikor a rovarok már elhúzódtak, más cserjék bogyóival együtt a madarak, különösen a fekete rigók kedvenc és fontos tápláléka. *Király*

A fácánházat átalakítottuk. A régi favázás ketreceket lebontottuk és helyükbe vasoszlopokra szerelt vashuzalhálós ketreceket építettünk. Erre az átalakításra azért volt szükség, hogy a madarakat több napsütés érje, közönségünk jobban lássa őket és hogy a már túlságosan elszaporodott patkányokat a fácánházból kiirt-hassuk. Ugyanis a fácánház külső ketrecai is tető alatt voltak. A deszkatetős ketrecek olyan sötétek voltak, hogy az ember a bennük lévő madarakat csak úgy láthatta, ha szemét beárnyékolva, arcával a vashuzalhálót érintette. A madarak sem kaptak elég napsütést,

Az átalakított fácánház. Hölzel felvétele.

ami egészségi állapotukra káros hatással volt. A legnagyobb veszedelem a patkányok részéről fenyegette őket. A régi, korhadt faoszlopok belsejét a patkányok kirágták és az ilymódon keletkezett csatornáknak még nappal is nyugodtan közlekedtek. Ezekben az üregekben ütöttek tanyát és nagyon elszaporodtak. Legkedvesebb helyük a most eltávolított kettős deszkatetőben volt. Ott is kölykeztek. A tető lebontása alkalmával kosárszámra szedtük össze a patkányok által odacipelte madártollat. Nehány fácánt és nagyon sok galambot pusztítottak el, azonkívül azzal is kárt okoztak, hogy beszennyezték a madarak táplálékát. Az utóbbi időben már a ketrecek betonpadozata alá is befurakodtak. Fészkeket, járatokat ástak és éjszakánként néha két-három talyigára való földet is feltúrtak. Az átalakításnál mindezeket a hibákat megvizsgáltuk és eddigi tapasztalataink szerint a feladat megoldása jól sikerült. A szabad ég alatt lévő ketrecekben a madarak vígan sütikéreznek a napon. Nem kell arcunkat a ketrechez nyomnunk, mert már messziről láthatók a színpompás fácánfélék. A vasvázás ketrec és az alatta egy darabból készült vasrácsbetétes új betonpadozat pedig a patkányok betolakodását akadályozza meg. Az esővíz elvezetésé-

Tatarozzák a sasröpdét. Szombath László felvétele.

ről a betonpadozat megfelelő kiképzésével gondoskodtunk.

A fácánház átalakításával egyidőben a nagy sasröpdé tatarozási munkálatait is megkezdjük. A rozsdás, szakadozó háló helyébe újat szereltetünk. A várromszerű hátsó építményt is rendbehozjuk. A sasröpdé két végén egy-egy kisebb részt az elkülönítendő madarak számára elrekesztetünk, a közepén pedig, a megnagyobbított röpdében, a nagy ragadozómadarakat fogjuk elhelyezni. Az átalakítási munkálatok serényen folynak és a sasröpdé nemsokára megint benépesül. A fácánház és sasröpdé átalakítása folytán az állatkertnek két újabb olyan látványossága lesz, amely nemcsak tetszetős, hanem az állatok elhelyezése szempontjából célszerű is.

Szombath

Tornászó barnamedve. Hölzel felvétele.

Az állatkerti barnamedvék a közönségnek különösen kedvelt állatai. Elsősorban köpcös alakjuk és cammogó járásuk ötlük az ember szemébe. Ha barlangjuk előtt állva nézzük őket, ha jámbor viselkedésüket látjuk, amint hol fel és alá sétálnak, hol emberi módra ülve és mellső lábukat összetéve, eleséget kéregetnek, igazán mulatságos, nagy, szelíd, jóindulatú állatoknak képzeljük őket. Pedig a valóságban akár a szabad természetben, akár a fogságban — ketrechen vagy barlangi kifutóban — bizalmatlan, óvatos állatok, minden nekik gyanus dolgot alaposan megnéznak, körüljárnak. A fogságban tartott medve ápolójában sohasem bízik meg és minden mozdulatát gyanakodva figyeli. Sohasem szelidül meg egészen és gyanakodó természete miatt cselekedetei is megbízhatatlanok. Amíg fiatal, nagyon játékos állat, szívesen mászik fára, ugrándozik s a bocsnak minden mozdulata kedves, fürge elevenség. A korról természetesen mozgása is nyugodtabbá válik, de mindvégig jó futó, kitűnő úszó és jó hegy-mászó marad.

A fogságban tartott medvéknek nincsen téli álmuk, ami valószínűleg annak következménye, hogy a szabad természetnél, illetve természetes tartózkodási helyüknél melegebb és zajosabb helyen élnek s hogy a táplálkozásban nem szenvednek hiányt.

Állatkertünkben most öt barnamedve van, három hím és két nőstény. Ezek közül a párja nélküli hím nemrég került hozzánk, vándor komédiástól szereztük. Érdekes véletlen, hogy éppen érkezése napján kertünk egyik látogatója ráismert és mint régi ismerősét üdvözölte, majd elmondta nekünk, a mackóval hol találkozott. Nehány évvel ezelőtt egy hideg téli éjszakán, egy dunántúli uradalom tanyáján — ahol mint vadászvendég tartózkodott — kötött vele ismeretséget. A tanyai kutyák eszeveszett ugatásának okát kutatva, a tanya udvarán egy kocsira való komédiást találtak, akik bebocsátást kértek. Az éhező és fázó embereken és állatokon megkönyörültek és valamennyit egy istállóban helyezték el. Ezek között volt a mi új medvénk is. Az ismeretségből akkor csaknem barátság lett, mert a társaság néhány napig élvezte a házigazda vendéglátását.

Hogy a mackó most szívesen cserélt helyet és gazdát, ugyancsak látszott rajta, amikor ketrecébe bocsátottuk. Fürdőmedencéjében nagy lubickolással mindjárt megfürdött és megelégedésének mély dörmögéssel adott kifejezést.

Szabó dr.

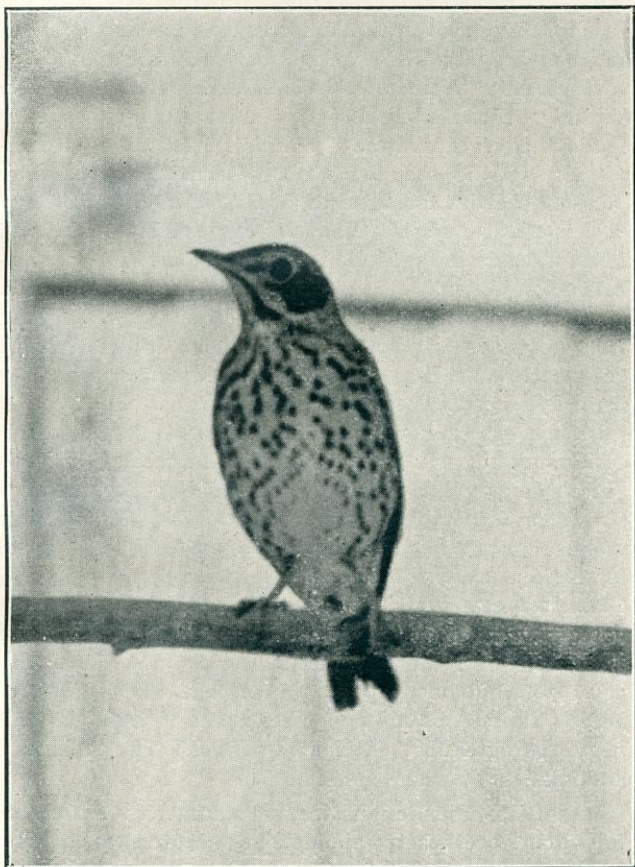
Az állatkerti rigók és seregélyek a madárház tóra néző oldalán két külső röpdében vannak. Ezek a madarak kedves kis alakjukkal, élénk viselkedésükkel vonják

Seregély a madárházban. Szombath László felvétele.

magukra az ember figyelmét. A nap bármely szakában megyünk arra, madárdal, hangos füttyszó üti meg fülünket. Érdemes néhány percet ezeknek a madaraknak megfigyelésére fordítani, s aki ezt megteszi, annak kell, hogy öröme teljék benne. A madárdalos hangversenyben rigók és seregélyek egymással versenyezve énekelnek. Minden madár igyekszik a másikon túltenni, nála hangosabban fütyülni, úgyhogy a sok madárdal, a sokféle füttyszó valóságos hangzavarrá olvad össze, amelyben az egyes madárhangokat nem lehet megkülönböztetni. De a madárhangoknak ez a zűrzavara is kedves annak, aki a kis énekeseket szereti.

A rigók és seregélyek nem félnek az embertől. Ha közel megyünk a röpdéhez, a benne ülő madarak nem röppenek fel, sőt inkább kedvesen kéregetnek valami csemegét. Az ember kezéből elveszik a feléjük nyújtott eledelt. Rovarevő madarak; fogságban gyümölcscsel, lisztkukaccal és a rovaroleséget pótló úgynevezett lágyeleséggel élnek. Tartásuk ezért körülményesebb és költségesebb, mint a magevő madaraké, de a madárkedvelők mégis szeretettel foglalkoznak velük. Nemcsak rokonszenvedésük, szép énekük, élénk viselkedésük, hanem elsősorban rendkívüli tanulékonyosságuk miatt szeretik őket, amellyel sok örömet szereznek gondozójuknak. A seregélyt sok bohóságra lehet megtanítani, képes rövid nótákat és egyes emberi szavakat megtanulni. Nemrég volt az állatkertnek is olyan seregélye, amely egy kis dalt hibátlanul elfütyült és néhány emberi szót érthetően elcsicsergett.

Énekesrigó. Szombath László felvétele.

A rigók röpdéjében a közismert feketerígó (*Turdus merula L.*) ötlük szemünkbe. Ezt a madarat a városi ember is jól ismeri, mert a nagyvárosokban is megtelepedett. Budapesten is a legtöbb kertben és a városi díszkertekben tanyázik. Az állatkertben a röpdéken kívül is minden évben sok pár szabadon fészkel; a pázsiton s a bokrok között lépten-nyomon láthatjuk. Noha eredetileg főképen költöző madár volt, ma már nagy része télire is nálunk marad. Hasznos madár, bár sokszor hallunk ellene panaszt. Ahol nagyon elszaporodik, ott a kisebb énekes madarakat állítólag üldözi. A védelmet már azért is megérdemli, amiért a nagyvárosban megtelepedett és kedves énekével, bizalmas viselkedésével sok örömet szerez a városi embernek. Az állatkerti madárház röpdéjében látjuk továbbá az énekesrigót (*Turdus musicus L.*), amely még a rigók között is kitűnik szép hangjával, a léprigót (*Turdus viscivorus L.*), a szőlőrigót (*Turdus iliacus L.*) és a fenyőrigót (*Turdus pilaris L.*).

A szomszéd röpdében levő seregély (*Sturnus vulgaris L.*) szintén közismert madár. Magyarországon mindenütt gyakori. Hazánkban fészkel, de télen délre költözik. Énekével nagyon elmarad a rigók mögött, csak hangosságban vetekszik velük. Füttyszava inkább csacsogás, mint dal, amelybe néha csikorgó mellékhangok is vegyülnek. Énekét azonban olyan kedves mozdulatokkal kíséri és olyan vidámsággal adja elő, hogy mindenkit meghódít. Nagyon igénytelen és egyike a fogságban legtovább élő madaraknak.

Bohutinsky.

Az Állatkert ajándékozái. 1935 július, augusztus, szeptember és október havában a következő ajándékok érkeztek az állatkertbe: *borhi Borhy Györgytől* két róka és két darázsölyv; *dr. ujlaki Müller Páltól* öt róka; *Wähler Róberttől* három róka; *Ferenc bajor kir. herceg sárvári erdőhivatalától* hat galambászhéja; *Farkas Elektől* egy feketerígó; *Feinberg Jenőtől* egy erdei-fülesbagoly; *Szikra Vilmostól* két foltos-szalamandra; *gróf Ambrózy Györgynétől* két vörösvércse; *Orbán Istvántól* egy énekesrigó; *Horváth Gyulánétól* egy sarlósfecske; *Simay Pálnétól* egy karvaly; *Bíró Jánosnétól* három vadgalambkeresztelés; *Vóly Andrásról* két tűzok; *Molnár Gábortól* egy galambászhéja; *Magyar Kálmántól* egy rétisas; *Réz Endrétől* tizenkét gyurgyalag; *Szekecs Ilonkától*, *Günther Sándornétól*, *dr. Szűcs Tivadarnétól*, *Bíró Györgytől* és *Vastagh Katalintól* egy-egy görögteknős; *Kiss Györgytől*, *Gyarmati Györgytől*, *Königsberg Évától* és *Györgytől*, *Rakovszky Sándortól*, *Fischer Rózsától* és *Zsuzsától*, *Kluska Bélától*, *Lukasz Páltól*, *Görbe Jánostól*, *Németh Ferentől*, *Szedev Piroskától*, *Moravszky Andrásnétól*, *Proher Margittól*, *Hermann Aladárnétól*, *Böhm Zoltántól* és *Gengerniczky Antaltól* egy-egy mocsárteknős; *Leyrer Györgyikétől* és *Erzsébettől*, *Beruth Józseftől* és *Barna Miklósnétól* két-két mocsárteknős; *Kállay Ferentől*, *Órhegyi Istvántól*, *Kuti Ferentől*, *Németh Jánostól*, *Csóka Lajostól* és *Schönfeld Tibortól* egy-egy pocgém; *dr. Pataky N.-tól*, *Zsidi Lászlótól*, *az ajkai uradalomtól*, *Szekér Sándortól*, *Török Ferentől*, *Gunde Lászlónétól*, *Kolmann Gyulától* és *a Kisvárdai Orsolya zárdától* egy-egy vörösróka; *Almásy Balogh Lórándtól*, *Kovács Bertalantól* és *Fikutner Károlytól* egy-egy *Ficus elastica*; *Földváry Lenkétől*, *Kiss Lajosnétól* és *Czabula Józseftől* egy-egy mókus; *Horváth Józseftől*, *Seemann Sándortól*, *Környei Sárítól*, *Németh Iréntől*, *Czukur Bélától*, *Szerdahelyi*

Dezsőtől, *Goddál Istvántól* és *Keresztes Juliótól* egy-egy sündiszó; *Simanek Károlynétól* egy csóka; *Kaza Ferentől* egy búbosbanka és egy vetésivarjú; *iff. Szabados Antaltól* két díszhal; *Somody Antaltól* egy vándorsólyom; *Mayer Jakabtól* két páva; *Nagy Sándortól* egy erdei-fülesbagoly; *Allodiatoris Irmától* egy tengerimalac; *Pogács Károlytól* egy puli és egy pumi; *Kaczó Dezsőtől* egy saanenthali-kecske; *Borbély Alberttől* egy házinyúl; *gróf Károlyi Józsefnétől* két agár; *a Gödöllői vadászati hivataltól* egy borz; *Gárdonyi Jenőtől* két mókus; *Stiegler Mártonnétól* két mezeinyúl; *Montagh Ákostól* három vörösróka és egy mezeigörény; *a Berettyó-újfalui Gazdasági iskolától* egy fehérgólya; *Szabó Imvrénétől* két mókus; *Zuckermann Gyulától* harminchárom fehérpatkány; *Gall Brigittától* egy tengerimalac; *Mayerbeck Mihálytól* egy nyest; *Bánó Istvántól* egy gím-szarvas; *Dalka Máriától* egy tengerimalac; *Tölgyesi Till Józseftől* egy őz; *Németh Istvántól* két görény; *Chernel Gusztávtól* két mezeigörény; *Péter Lajostól* egy sündiszó; *özv. Hönich Henriknétől* egy gím-szarvas; *Wolhstein Olivévtől* egy kukis; *Schönhober Páltól* egy házigalamb; *Parti Istvántól* egy vörösvércse; *Badr Miksától* egy búbosbanka; *Paalzov Erzsébettől* egy szárcsa; *Pajj Istvántól* egy vörösvércse; *Thimár Jánostól* és *Horler Miklóstól* egy szalakóta; *Démusz Jánostól* egy aranyponty; *dr. Mihalkovics Elemévtől* egy szürkefejű-törpepapagáj; *Zalubánszky Iréntől* egy sárgarigó; *Hegyessy Bélától* és *Györgytől* egy karvaly; *Kása Gábortól* egy barnakánya; *Horváth Istvánnétól* egy kisvöcsök; *Jahn Rezsőtől* egy nagy-lármássas és egy kerecsensólyom; *Schmiedhoffer Jánosnétól* két vörösróka; *dr. Lehoczky Sz. Ferentől* két oroszyúl; *Vida Károlytól* egy tengerimalac; *herceg Pálffy Lászlótól* egy őz; *galánthai Fekete Tibortól* egy őz; *Serezlay Zoltánnétól* egy fehér belganyúl; *dr. Déry Ferentől* egy kuvasz; *Anna főhercegnétől* egy hullámospapagáj; *Csendes Jenőtől* két magyargyík; *a 197. sz. »Barossa« cserkészcsapatától* egy vörösvércse; *Horváth Sándortól* huszonhat különféle díszhal; *Thomka Bélától* egy dankasirály; *Schuster Gyulától* egy vörösvércse; *Mészáros Istvántól* egy fehérgólya; *iff. Szemes Ernőtől* egy lármássas; *Szentner Józseftől* három madártojás; *Balázsfalvy Ottótól* egy kockás-sikló; *Pataki Imvrétől* egy vizisikló; *Szabó Miklóstól* két kacagógerle; *Varga Lászlótól* két örvös-galamb; *Csetnek Jánostól* egy postagalamb; *Eibel Gyulától* egy barnakánya; *Lovrity Péterrel* egy gyepibéka; *Barna Miklósnétól* két mocsárteknős; *Stohl Gábortól* két mezeinyúl; *Hegyessy Györgytől* két sündiszó; *Rothmann Bernátnétól* egy angorakecske; *dr. Györkovács Lászlótól* egy kékorru-cerkófmajom és egy fehérorrú-cerkófmajom; *Kutas Györgytől* egy nagypele; *Czabula Lászlótól* egy mókus; *Sonkoly Istvántól* egy tengerimalac; *Czukonda Gyulától* egy nagypele; *Szécsi Gyulától* egy mókus; *az Állatkerti Lovas Egyesülettől* egy angol félvér ló; *Németh Istvántól* két görény; *dr. Csanády Gusztávtól* egy fürj; *özv. Ács Gusztávnétól* egy fehérgólya; *Deák Sándortól* egy zöldlábú-vizicsibe; *Jankovich Miklóstól* egy bütyköshattyú; *Schönfeld Tibornétól* egy zöld-hullámospapagáj; *Petrovich Ilonkától* egy veréb; *Paizs Lászlótól* egy fehér veréb; *Bese Lajostól* négy görögteknős és *Dutka Imvrétől* egy középsárszalonka.

Az 1935 július, augusztus, szeptember és október hó folyamán beérkezett ajándékokat ezúton is hálásan köszöni

az Állat- és Növénykert igazgatósága.

APRÓ HIRDETÉSEK

Az apróhirdetés minden szava 20 f.; előfizetőknek 10 f.
A legkisebb hirdetés egyszeri megjelenése 2 pengő;
előfizetőknek 1 pengő.

Előfizetési vagy hirdetési díj Állatkert Budapest, VI.,
küldendő.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

Augusztus hónapban került sajtó alá *József Ákos*
»A tacskó« című könyve, amely részletesen ismerteti
a tacskó tenyésztésének történetét, a vadásztacskó
fajtajelleg-leírását, vadászati használhatóságát (koto-
rékban, vérnyomon, vízivadászatnál, hajtásban) és
tanítását. Hasonló magyar könyv még nem jelent meg.
Akit ez a könyv érdekel, az értesítse egy levelező-
lapon a szerzőt (Tolna, Új laktanya). A könyv ára
2:50 pengőnél nem lesz drágább (inkább olcsóbb),
azonban a beérkezett előjegyzésektől függ a könyv
kiállításának minősége és a képek száma. Meg-
rendelhető utánvétellel, vagy számlára.

Természettudományi Közlöny. Szerkeszti: *Ilosvay Lajos*
közreműködésével *Gombocz Endre és Szabó-Patay*
József. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest,
VIII., Eszterházy-u. 16.

»**Magyar Foxterrier-Tenyésztők Egyesülete**« Budapest,
Állatorvosi főiskola poliklinikája, VII., Rottenbiller-
utca 23—25. Telefon: 30-8-30

Magyar Tacskó-Tenyésztők Egyesülete Budapest, VII. ker.,
István-út 2. Állatorvosi főiskola poliklinikája.
Telefon: 30-8-30. Hivatalos órák hétfőn és csütör-
tökön 17—18 órák között.

Magyar Kutyaajták Törzskönyve Budapest, VII., ker.,
István-út 2. Állatorvosi főiskola poliklinikája. Telefon:
30-8-30. Hivatalos órák törzskönyvezés végett hétfőn
és csütörtökön 17—18 órák között.

Tisztavérű fehér komondor, tenyészképes, kétéves szuka,
kitűnő házőrző, helyszűke miatt eladó; *Vitkay Imre*
ny. alezreducsnál, Balatonfőkajár.

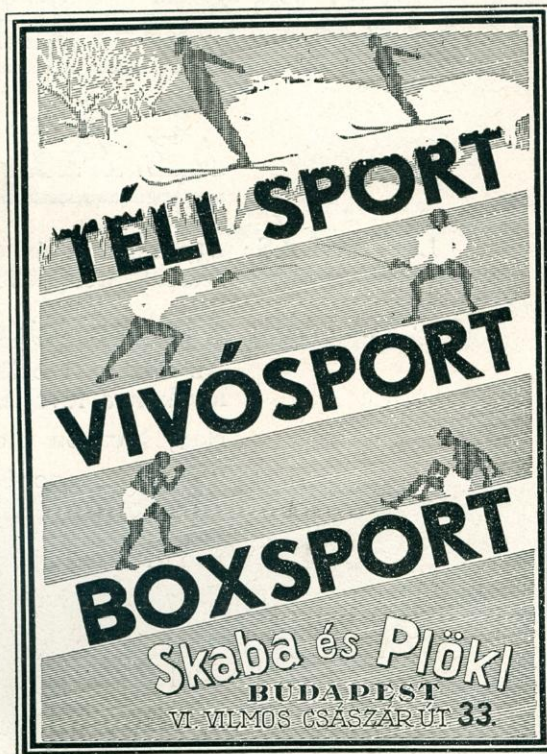
A Természet könyvtárában megjelent: **A minden vizsla
nevelése és tanítása.** Írta: ifj. Hölle Márton. Minden
vadász legjobb tanácsadója a vizsla vezetésében.
Kapható: Dr. Vajna György és Társa könyvkeres-
kedésében, Budapest, IV., Váci-utca 28. Bolti ára
fűzve 1:80 P.

Magyar Dobermannosok titkári hivatala Budapest,
VIII., Baross-utca 77. Telefon: 41-3-78

**Magyarországi Telivér Kutyaatenyésztő Egyesületek Szö-
vetsége** Budapest, VII., István-út 2. Telefon: 30-8-30

Tudósok, írók, orvosok szakközleményeit kiváló hozzá-
értéssel fordítja németre *Br. Feilitsch Egon* műfordító,
Pestszenterzsébet, Sebestyén-utca 15.

A kiadásért felelős: NADLER HERBERT.

Ifj. SCHÄFER JÓZSEF

KÁDÁRMESTER

ÁLLAMI ÉS SZÉKESFŐVÁROSI SZÁLLÍTÓ

BUDAPEST, VII., GIZELLA-ÚT 53. :: TELEFON: 33-6-47

ARANYHALAK, EXOTIKUS DÍSZHALAK, AQUARIUMOK, HALELEDELEK ÉS VIZINÖVÉNYEK

LEGOLCSÓBB ÁRBAN

KIRCHKNOPF ISTVÁN

Budapest, IX., Calvin-tér 8. (Református templom mellett.)

Árjegyzéket küldök!

A FOX TERRIER

Foxterriertenyésztők és tulajdonosok egyetlen
szaklapja.

Megjelenik gazdag tartalommal havonta.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Magyar Foxterriertenyésztők Egyesülete

Budapest, VII. kerület, István-út 2. sz.

ZIMMER FERENC

HALKERESKEDELMI R. T.

BUDAPEST, KÖZP. VÁSÁRCSARNOK. Tel.: 85:4:48

FIÓKÜZLETEK: V., Gróf Tisza István-utca 10.

Tel.: 81:6:79, VII., Rákóczi-út 90.

IRODA: VIII., Horánszky-u. 19. Telefon: 33:5:39

LOVAGLÓ- ÉS HAJTÓISKOLA

AZ ÁLLATKERTBEN!

LOVAGLÁS: egyéneként és osztályban, alapszabványok, iskolalovaglás futószárral, kengyellel és kengyel nélkül, haladók tereploaglása stb.

HAJTÁS: gyermekek hajtása egyes-, kettes-, négyes- és ötös fogatokkal. Az állatkerti belépődíjon vagy évi bérletjegy árán felül ponylovakon a lovaglás félórára 50 fillér.

Nagy lovakon a csoportos lovaglás 40 percre 1 pengő.

Ebben a csoportban 20 jegyet tartalmazó jegyfűzet 16 pengő.

Tereploaglás esetenként és személyenként 5 pengő.

Ponylovak hajtása félórára 50 fillér.

Nagy lovak hajtása félórára 1 pengő.

SZAKSZERŰ TANÍTÁS kezdők és haladók számára naponta reggel 7-től 10-ig és délután 4-től 7-ig.

ELSŐRENDŰ BETANÍTOTT LOVAK!

FILLÉRES VASÁRNAPOK AZ ÁLLATKERTBEN!

Minden hónap első
vasárnapján

felnőttek 40 fillér

10 éven aluli
gyermekek 20 fillér

beléptdíjat fizetnek a
székesfővárosi
állat- és növénykertben

Aki tanulni, gyönyörködni és szórakozni akar, ezen a napon okvetlenül látogassa meg az állatkertet.

Nappal: az összes állatok a szabad kifutókban láthatók.

Akvárium (tengeri és édesvízi állatokkal), kigyóház, pálmaház, lovaglás, kocsiság, vendéglő, tejszernak.